

Nr. 3/4.

1927. a.

Riigi trükikoda

teatab, et Vabariigi Valitsuse otsusega 25. veebruarist s. a. on kinnitatud **Riigi trükikoja trükitööde tariifid**, milliste alusel kõik riigiasutused on kohustatud oma trükitööd tellima Riigi trükikojalt.

Tariifid avaldatakse järgmises, 'SIDE' numbris.

Uudis!

Uudis!

Uudis!

„SIDE“ kirjastusel ilmunud

esimene

Riiklise sideteenistuse käsiraamat

Tähendatud raamatu ülesanne on: tutvundada sideteenijaid ja riigiteenijate laiemat ringkonda üksikute riikliste ja omavalitsusliste sideteenistus- asutuste detailse tegevusega, anda tarvilikke teateid riikliste asutuste täpsete asukohtade üle, asutuste allüksuste jaotusest, viimaste isiklisest koosseisust jne.

Samuti on väljaantav raamat määratud tarviliseks käsiraamatuks ka neile, kel eeltähendatud sideteenistusasutustega alaline kokkupuutumine või tegemine ärilikus või isiklikus asjaajamises.

Riiklise sideteenistuse käsiraamatu esimese väljaande sisuks on:

- I. 1927/28. a. kalendaarium.
- II. **Raudteed.** Raudteede kaart. Liinide jaotus, jaamade nimestik, klassifikatsioon, jaamateenijaskonna personaalteated, 1927. a. sõiduplaanid, graafikud, tariifid, veokorraldused.
- III. **Veeteed.** Veeteede kaart. Laevaühendused jne.
- IV. **Õhuteed.** Õhuliinide kaart. Liinid, sõiduhinnad jne.
- V. **Maanteed.** Maanteede kaart. Autobuseliinid, postijaamad jne.
- VI. **Post; telegraaf; telefon; raadio.**
- VII. Sideteenistuse keskasutuse – teedeministeriumi – ja temale alluvate peavalitsuste jaotus ja koosseisud. Riigi raudteevalitsus, mereasjanduse peavalitsus, postipeavalitsus, raudtee politsei.
- VIII. Riiklise sideteenijaskonna organisatsioonid.
- IX. **Mitmesugused teated.**
- X. **Linnade plaanid, linna tänavate nimestikud jne.**

Raamatu hind: (ühes raudteede, veeteede, maanteede ja õhuliinide kaartide ja linna plaanidega) – Mk. 75.– eks., ilukõites – Mk. 125.–.

Raamatu formaat: 20×12 cm, lehekülgede arv 220.

Raamatut võib osta: Riigiteenijate kutseorganisatsioonide juhatuste kaudu, raudteejaamades, suuremates raamatukauplustes.

Pealadu „SIDE“ talituses.

Ilukõites (punane kalinkor, kuld) raamatud on lõppemas.

Iga organiseeritud riigiteenija muretsseb omale viibimata selle kasuliku käsiraamatu, toetades seega ühtlasi oma ajakirja „SIDE“ väljaandmist!

Kõige austusega

ajakirja „SIDE“ talitus.

Tallinna, Tehnika tän. nr. 16-c.

SIIDE

Riigi- ja Omavalitsusteenijate Keskliidu häälekandja.

Toimetuse kolleegium: **A. Lepp** (üldriigiteenijad – kolleeg. esimees), **J. Koff** (posti), **J. Rukki** (raudtee – kolleeg. sekretär), **A. Michelson** (vastutav toimetaja).

Tellimise hinnad:		Ilmub 1–2 kord kuus		Kuulutuste hinnad:	
Aastas postiga . . .	Mk. 200.—	Tellimisi võetakse vastu igas raudteejaamas, raudtee lades, Riigi- ja Omavalitsusteenijate Keskliidu kuuluvate orga isatsioonide ja nende osakondade juhataste juures, kõigis postkontorites ja lehe tellimiskohiti.		Terve lehekülge	Mk. 3000.—
Poolaastas	„ 100.—	Toimetuse ja talituse:		Pool lehekülge	„ 1500.—
Üksiknumber		Tallinna, Tehnika t. 16. Telefon: Balti keskjaam 221.		Veerand	„ 750.—
15 mk.				Kaheksandik	„ 400.—
				Tekstis 50 prots. kallim.	

Nr. 3/4.

Veebruar 1927 a.

IV. aastakäik.

Quo vadis?

Ühtlus, vendlus ja õiglus – oli nende masside üheks lipukirjaks, kes 10 aasta eest 27. veebruaril Petrogradi tänavatel tsaaririigi ülekohtuste juhtide vastu kätt tõstes üle 300 aasta kestnud Romanovite valitsuse kapituleeruma sundisid. Ühtluse, vendluse ja õigluse nõudmine oli Vene tsaaririigi ärkanud suurrahva esimene deviis. Ja ta saavutas selle. Olgugi piiratud ajaks. Teadmiseaga, et ühtluse, vendluse ja õigluse olemasolu seisab selles, kui võrd seda kaitsa suudetakse, asusid ka meie vaprad rahvapojad 1918. aasta novembris teele Narva poole – vastu jõududele, kes saavutatud vara meilt riisuda tahtsid. Elukutseline sõdur, põllumees, tööline ja ametnik, – nüüdne „määraline“ ja „ülemääraline“ – ei tunnud eneste vahel siis mingisuguseid vahesid, neid ühendas vendlus, neil oli ühine siht ning ülesanne: õiguse, vabaduse eest! See ühtlus- ja vendlustunne moodustas jõu, mis ülekaalu võitis vastase üle, kelle rida-

des saatuse sunnil sarnast vendlust oli eitatud. Kümme aastat on Eesti püsinud iseisevana. Kümme aastat olme rääkinud üheõiguslikkusest seaduse ja õiguse ees, kuid nüüd viimastel aasta'el hakkame järjekindlalt tagasi kiskuma. Milleks vaja seda? Kuhu tõttame? Kas toob see õnne meie rahvale? Milleks vaja meil väikses Eestis luua seisuseid, näiteks: ametnikkude klassi ja vabapalgalisi, määralisi ja ülemääralisi? Käib see kokku meie demokraatliku riigi põhiseadusega ja rahva õiglustundega? Ei tõesti mitte!

Rahvaesitus peab riigiteenijate liigituse ära muutma ja kõik riiki teenivad kodanikud teenistusõiguslikult ühevääriliseks tunnistama.

Ühede eesõigustamine külvab pessimistlikku meeoleolu meie riikliku korra vastu massisse ja suurendab tunduvalt meie riigivastaste ridu.

Seda ei tohiks aga mitte olla.

Muljed riigiasutuste koosseisude ja riigiteenijate erikomisjoni tööst.

Saa siis nüüd aru kellel õigus on: Tonkmanni komisjon eemaldas riigiteenijate esitajad, kartes, et nende läbi informatsioon komisjoni tööde kohta avalikkuse ette pääseb; Kalbuse komisjon kutsus riigiteenijate esituse komisjon töödest osa võtma just informatsiooni otstarbel. Nii muutlik on siis majesteet oma suhtumises välisilmaga. Teadakse aga kõnelda, et see nähtus olla põhiseaduse tõlgitsemise tagajärg: sotsialist Johanson suutnud ühe osale komisjoni lii-

getest selgeks teha, et Eesti vabariigi põhiseadus ka riigiametnike täisõiguslikkudeks kodanikkudeks tunnistab ja nendele ei keela palgaküsimuse vastu huvi tunda. Vastarind olnud küll teistsugusel arvamisel, aja nappuse tõttu aga loobunud Uluotsa kohale kutsumisest. Nii siis juhtuski, et riigiteenijate esitusele võimaldati komisjoni töödest osa võtta.

Kell 7 astusime riigikogu avarasse komisjoni ruumi nr. 10. Sinise kaleviga kaetud

õige pika laua taga asus seitsmepealine majesteet ja tema mõlemil tiivul hulk kõrgemaid võimukandjaid: ministreid, direktoreid, abidirektoreid, nõunikke. Meie jaoks oli majesteedi selja taha ka üks laud asetatud. Oldi vist arvamisel, et kui otsekohe majesteedi pale ette satume, siis ära kohkume. Kui imestamisväärt peenelt kõrges kohas kõik ette nähtakse! Majesteet oli juba tööle asunud. Saali läbistas sumbutatud rütmiline vürin: aruandja luges uut kosseisude seadust ette. Kuidagi ei tihkunud nii harmooniliselt arenevat töökäiku oma arvamiste avaldamisega takistada. Siin tuli aga majesteet ise, või õigemini üks seitsmendik osa temast appi: suur kiusaja Johanson, kasutades ettelugemise vürinas tekkinud pauset, julges majesteedi tähelepanu meie kohaleilmumise peale juhtida ja soovitas temale meie arvamist riigiteenijate liigitamise kohta ära kuulata. Teatasime lühidalt, kuid kindlalt, et riigiteenijad soovivad ka edaspidi kõik üheõiguslikkudeks jääda ja et vabaltminemaetavate (vabapõljaliste) liiki keegi kuuluda ei soovi. Direktorite nägudel ilmus põlastav naeratus, majesteet jäi aga rahulikuks ja mõne sekundilise vaikuse järele ettelugemise vürin kestis edasi. Jõuti ühe direktori palgani. Olgugi, et tema endine palk oli 21.600, uues kosseisude seaduses oli ette nähtud 30.000 marka kuus.

Aruandja leidis, et direktori nimi väärib suuremat palka ja tegi ettepaneku määrata direktorite palgaks 32.000 marka kuus. Palusime sõna ja kandsime majesteedile aupaklikult ette, et meie härra direktori palga kõrgenduse vastu ei ole, kuid tingimusel, et kõik riigiteenijad võetaks palgaredelisse ja ka alamteenijatele määrataks uued palgad selles vana ja uute palgade vahekorras, mis vabariigi valitsusega peetud läbirääkimiste aluseks olid. Üllatuseks majesteedile lisasime juurde, et kui need palganormid, mis uues kosseisude seaduses alamteenijatele ette nähtud, maksma panna, siis suur hulk alamteenijast tulevikus vähem hakkab palka saama, kui mõõdnud aastal. Nüüd alles vast puhkes lahing lahti. Pealetungimist algas härra teedeminister. Ta tõi kohe esile argumendi, mida meie võimukandjad kõige mõjuvamaks peavad, kui kellegi arvamist soovivad puruks lüüa: riigiteenijad oma nõudmistega meelitada kavalalt majesteeti hädaohtlikkule komunismi teele. Ja et kommunismi tekkimist ära hoida, siis olla selleks kõige paremaks abinõuks võimalikult suurem vahe kõrgemate amet-

nikkude ja alamteenijate palgade vahel. Kaaluva argumendiga lisasid direktorid ja inspektorid juurde, et nende arv Eestis mitte suur ei ole ja selle tõttu nende palgade kõrgenduse läbi riik mingisugust kahju ei kannata. Muidugi oldi targu vaid selle kohta, et üksi teedeministeriumis nende arv juba kuni paarikümneni ulatab. Seekord aga kaotasid direktorid lahingu. Asuniku hääl oli otsustav. Meie ettepanekud lükati küll tagasi, aga direktori palka ei tõstetud. Arvatavasti kujutas asunikkude usaldusmees enesele ette, mis siis sünniks, kui näiteks ainult ühe protsendile tervest asunikkude perest kõik toetuslaenu antaks, metsad ära jagataks jne. ja 99% sellest perest trööstitaks nende väidetega, mis härrad ministrid ja direktorid ühes inspektoritega esile tõid. Majesteedi peale aga mõjusid kõik need vaieldused niivõrd väsitavalt, et ta oma töö kuni järgmise päevani katkestas.

Järgmine koosolek algas sõjakäiguga meie vastu. Põllumeestekogude usaldusmees Holberg nõudis meie eemaldamist komisjonist. Tema teada olla organiseeritud ainult üks pisikene osa riigiteenijaid ja needki kõik ainult alamteenijad, kuna keskmised ja kõrgemad ametnikud organisatsioonidesse ei kuuluvat. Ka olla temal teada, et Lääne-Euroopa riikides riigiteenijate esitajaid ainult ühest komisjoni istangust lastakse osa võtta ja mitte rohkem. Osa majesteeti muigas ja Holbergi aktsioon ebaõnnestus täiesti pärast seda, kui meie olime majesteedile aupaklikult selgeks teinud, et Keskliitu kuulub umbes 14.000 riigiteenijat ja et koosolekul viibiv härra raudtee peadirektor, kes kuidagi viisi väikepalgaliste teenijate hulka kuuluda ei soovi, ka raudteelaste kutseorganisatsiooni kuulub.

Majesteet asus tööle. Kõik läks libedasti kuni postipeavalitsuse nõuniku h-ra Pulli palgani. Selle härra palgaks oli peavalitsuse poolt määratud 20.000 marka kuus. Kosseisude seaduses aga seisis 22.000. Osa majesteedist oli teateid saanud, et siin riigikassa ühe ametniku käsi mängus olla olnud. Ka peavalitsuse ülem tõendas, et tema 20.000 palgaga esinenud, kust aga 22.000 tuli, olla temal teadmata. Järgmise takistuskivina komisjoni töödele osutus põllutöoministeriumi nõuniku h-ra Varep'i palk. Selle härra palk paisunud 15.300 pealt 26.000 peale. Asunikkude esitaja aga leidis, et siin vähema palgaga kui

28.000 marka kuus leppida ei või. Siin väljendus kujukalt üks neist põhimõtetest, millede alusel komisjoni töö arenes: kõrgemate ametnikkude niikuinii juba ebamääraselt kõrgele kruvitud palkasi püüti veelgi kõrgemale kruvida, kuna aga alamteenijate palkade kõrgendust mõne saja marga võrra otse hädaohlikuks peeti. Direktorid vaikisid kaastundlikult, kui kõrgemate ametnikkude palkade kõrgendamisi toimetati, asusid aga kohe sõja jalale, kui komisjoni liigestest keegi ehk riigiteenijate esitus julges ka alamteenijate palkade paranduse vajaduse kohta sõna võtta. Erilist sõjakust näitas siin raudteevalitsuse peadirektor ülesse.

Üldiselt jäi direktorite väljaastumistest niisugune mulje, et nemad Eesti vabariigi päästmist kõigist võimalikkudest hädaohjustest näevad direktorite võimalikumalt suuremas arvus ja kõrgetes palkades, mis mitmekümnetes tuhandetes markades peavad väljenduma ja peale selle veel sajadtuhanded preemiaid. Sealjuures olgu aga veel tingimiseks, et ükski direktorite kohtadest kustutamisele kuuluda ei tohi ja et direktoritele peab täielik võimalus antama alluvaid teenijaid igal ajal vabalt minema ajada. Muidu nemad ei oskavat valitseda. Ütelgu nüüd veel keegi, et meie riigi juhtivad jõud ei ole läbi ja läbi demokraatlikud.

Koosolekud järgnesid koosolekutele.

Majesteet ruttas: oli ju tema töö lõpp kindla tähtajaga ette ära määratud. Peagi jõuti teise lugemisega lõpule.

Kolmandal lugemisel ei muutunud midagi, välja arvatud mõned üksikud väikesed parandused palkades. Riigiteenijate ja komisjoniliigete — sotsialistide katsed kõiki riigiteenijaid palgaredelisse upitada, alamteenijate palkasid tõsta ja liigitust ametnikkudeks, vabapalgalisteks ja ülemääralisteks kustutada — lükati komisjoni enamuse poolt, direktorite südil kaastegevusel, tagasi.

Komisjoni masin, vuristades 10 päeva jooksul uued koosseisud ja palganormid läbi, purustas kõik riigiteenijate rõhuvaid enamuse ootused ja lootused. Vaevalt võib loota, et riigikogu oma praeguse koosseisu juures midagi parandaks.

Nii siis on alamteenijatel ja osalt keskmistel uute palkade maksimahakkamisega oodata olukorra paranemise asemel halvenemist. Pealegi on suure hulga teenijate õigused kärbitud ja alamteenijad peaaegu kõik koosseisudest välja jäetud.

Kui ma pärast komisjoni tööde lõppu ühe oma kaaslaste poole pöörasin ja teda palusin oma muljed komisjoni tööde kohta avaldada, siis vastas ta mulle lakooniliselt: „Farss on lõppenud. Väiksema palga saajate saatuse on surm“.

Iva.

Palgavõitluse kroonika.

Teatavasti nõudis valitsus riigikogult erilisi volitusi riigiasutuste koosseisude iseseisvaks kinnitamiseks ja palkade normeerimiseks (vaata seaduse eelnõu kava „Side“ eelmises numbris).

Neid volitusi ei antud valitsusele, ja riigikogu moodustas 11. veebruaril s. a. seitsmeliikmelise erikomisjoni „riigiasutuste koosseisude ja riigiteenijate palkade seaduse“ eelnõu läbivaatamiseks.

Komisjoni koosseisu kuulusid: Johanson, Eilman — sotsialistid, Holberg, Mürk — põllum., Kalbus — tööerak., Sulg — rahvaerak., Laur — asunik.

Komisjon asus tööle 15. veebruaril ja lõpetas oma töö 26. veebruaril s. a. Märtsi esimestes päevades läheb uus seaduse eelnõu riigikogusse, kus tema saatuse lõpulikult otsustub. Maksma tahetakse panna uus seadus, nagu teada, 1. aprillist s. a.

* * *

12 istangu jooksul vaatas läbi erikomisjoni seaduse eelnõu, — eelnõu, mille kallal n. n. Tonkmanni komisjon 6 kuud parandustöid tegi ja viimati sellest tööst — „kilpla“ tööst, nagu üks komisjoni liige tähendas, — ikkagi loobuma pidi. Enne erikomisjonile üleandmist oli seadus lühikest aega (10 päeva) parandusel ka veel riigikassas. Katsume selgusele jõuda, kas kõrvaldati need puudused, mis eelmises eelnõus olid, valitsuse poolt moodustatud riigikassa komisjonis. Kahjuks peame konsulteerima, et defektid, mis eelmise eelnõu vastuvõtmatuks tegid riigiteenijate enamuse huvide seisukohalt, on ka uues parandatud eelnõus endiselt olemas. Nimelt:

1. Endiselt jagunevad riigiteenijad määralisteks ametnikkudeks, vabateenijateks ja ülemääralisteks teenijateks.

2. Uus palgaalamäär 6000 marka, mis kaugel elatismiinumist, ei maksa suure hulga riigiteenijate kohta.

3. Viie-kuue alamastme uus palk on 500–1000 marga võrra vähem 1926. a. algul saavutatud kokkuleppel, kuna kõrgeimat astmetel vastupidine nähtus esineb.

4. Võrdsed ja üheliigilised ametid pole ühtlaselt hinnatud.

5. Ühes koosseisude seadusega pole esitatud üldist tasude seadust, milles ette nähtud oleks, missuguses ulatuses kavatakse valitsus anda teenistusevanustasu, suurendatud perekonnaabiraha ja muid teenistuse vahetõrgetest tingitud lisatasusid, sest koosseisude seaduse eelnõus ettenähtud uued palgad ei anna ilma lisatasudeta mingisugust tegelikku palgakõrgendust riigiteenijate suurele enamusele. —

Kui lehitseda ka kergelt uut seaduse eelnõu, siis näeme, et kõrgemaile palgasajaile on uuel läbivaatamisel riigikassas leitud võimalikuks veelgi üks-kaks astet tihtilugu juure panna, kuna vähemate kohta uues parandatud eelnõus seda asjata otsida tuleb. On koguni maha tõmmatud üksikud eelmise riigikogu alamkomisjoni poolt tehtud palgakõrgendused alampalgaliste suhtes.

Nüüd mõned read erikomisjoni töö iseloomustamiseks.

Riigiasutuste koosseisude ja riigiteenijate palkade seaduse erikomisjoni töö algas, nagu juba tähendasime, 14. veebruaril. Sotsialist Johanson'i ettepanekul, mis põhjenes Keskliidu palvele, erikomisjonile otsustas erikomisjon oma esimesel koosolekul kutsuda riigi- ja omavalitsusteenijate keskliidu esitajaid informatsiooni mõttes osa võtma erikomisjoni koosolekutest. Ehkki kohe, juba järgmisel koosolekul 15. veebr. s. a., komisjoni liikmed Holberg, Mürk ja Sulg riigiteenijate esituse kõrvaldamist nõudsid, jäi komisjoni pahempoolne enamus (Johanson, Eilman, Kalbus ja Laur) oma endise otsuse juure, võimaldades seega Keskliidu esitajatele erikomisjoni istungitest osavõtmise kuni komisjoni tööde lõpuleviimiseni.

Keskliidu alaliseks esitajaks erikomisjonis oli Keskliidu sekretär A. Lepp, kuna üksikute keskastutuste, peavalitsuste ja astutuste koosseisude ja palkade kohta erikomisjonis seletusi andsid ja teenijate seisukohti kaitsesid vastavate kutseorganisatsioonide esitajad Keskliidu kutsel.

Ettepanekute tegemise õigust Keskliidu esitajal ei olnud, sellepärast tuli kõik parandusettepanekud teha üksikute erikomisjoni

liikmete, peaaesjalikult sotsialistide ja tööerakonna esitajate, kaudu.

Parandused, mis erikomisjonis tehti, on võrdlemisi väiksed ja puudutavad peaaesjalikult keskmiste erikutseliste teenijate ja osalt ka kõrgemate ametnikkude palgakõrgendust.

Keskliidu esitaja nõudmisel, et:

1. Igasugune liigitus ülemääralisteks, vabapalgalisteks ja ametnikkudeks tuleb ära jätta, 2) kõik ülemääralsed riigiteenijad tulevad koosseisu ja palgaredelisse sisse võtta, vähemalt kuuetuhandelise kuupalgaga ja 3) viie alamastme kuupalgale tuleb 500–1000 marga võrra kõrgendada — lükati erikomisjoni poolt tagasi.

Loogiliseks järelduseks sellest on muidugi see, et palgavõitlus, kuigi uued palgad 1. aprillist s. a. maksma pannakse, endiselt edasi saab kestma, sest et suurem osa riigiteenijaid uue seadusega tegelikku palgakõrgendust, võrreldes eelmise aastaga, pole saanud.

Erikomisjoni poolt ette võetud muudatuste tagajärjel tõuseb palgakrediit, võrreldes valitsuse ettepanekuga, aastas ümarguselt mrk. 18.000.000 võrra. Erikomisjoni poolt ette võetud osa parandustega on valitsus ühinenud, osaga mitte. Iseloomustav ja paljuütlev on muu seas see, et rahaminister L. Sepp seaduse eelnõu III lugemise algul erikomisjonis ühe asutuse kohta, mis esimesena läbivaatamisele tuli, teatas, et valitsus komisjoni kõrgendustega nende ametnikkude kohta, kes 20.000 m. ja rohkem saavad, ühineb, kuna nende teenijate palgakõrgendust, kes alla 20.000 marka palka said (käesoleval juhtumisel 7000, 8000 jne.) ei poolda, ehkki komisjoni esimees rahaministri tähelepanu selle peale juhtis, et riigikassa juhataja, kui valitsuse esitaja, II lugemisel kõnealoleva asutuse väiksemate ametnikkude palgakõrgenduse vastu ei seisnud ja kõrgenduse õigeks tunnistas.

Lähemad päevad näitavad muidugi kas vabariigi valitsus ka riigikogus vähemapalgaliste palgakõrgenduse vastu, mis erikomisjonis tehtud, saab vaidlema. Peale erikomisjoni töö lõppu pööras Keskliit veel kord riigikogu rühmade esitajate poole, paludes uute palkade lõpulikul normeerimisel ja vastuvõtmisel riigikogus arvestada eestkätt ikkagi just alampalgalistega, kes alla elatismiinimumi palka saavad ja kelle seisukord praegusel ajal eriliselt raske, peaagu katastroofiline. —

Riigiteenijate lisatasu asjus.

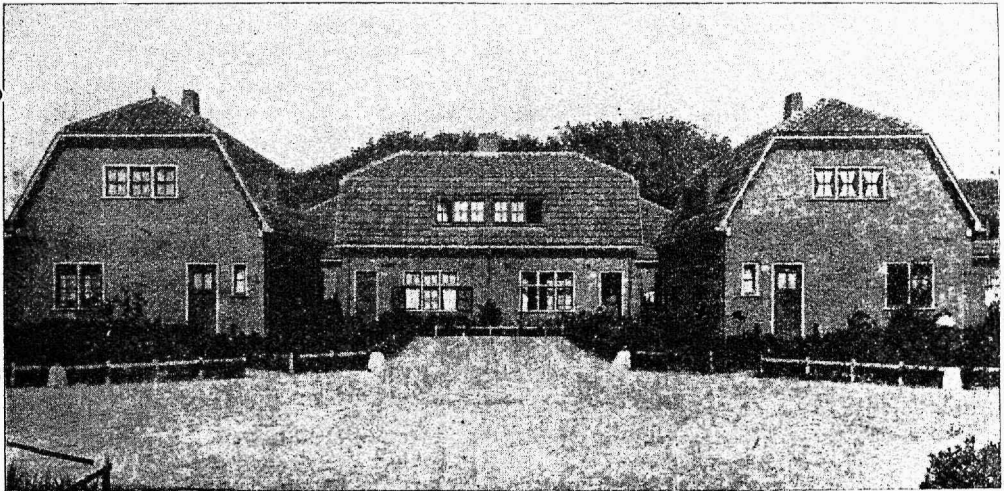
Vabariigi valitsus on esitanud riigikogule vastuvõtmiseks riigiteenijate- ja tööliste ühekorde lisatasu seaduse eelnõu. Riigiteenijatele kavatakse anda poolekuupalk, ilma perekonnaabirahata, kuna töölistele, kes vähemalt 6 kuud teeninud, 1000 marka ja neile, kes perekonnaabiraha on õigustatud saama, 1250 marka antakse. Poolekuu palga väljamaksmisega oleks valitsuse kohustused riigiteenijate vastu täidetud kuni

1. aprillini, mis ajast uued kõrgendatud palgad maksma peaks hakkama. Lisatasu väljamaksmiseks on vastav summa reserveeritud riigi lisaelarvesse nr. 3. Et lisaelarvesse vastuvõtmine riigikogu poolt teatud aega nõuab, kavaseb rahaminister märtsi kuu palga, eelmiste kuude eeskujul, enne tähtaega välja maksta, kuna lisatasu poolekuu palga suurus loodetavasti märtsi kuu teisel poolel välja maksetakse.

Tööliskorterite küsimus Hollandis.

Viimases „Sides“ tõime J. Oudegeesti kirjutuse tööliskorterite kohta Hollandis,

toetus. Liikmeteks ei ole üksinda need, kes omale isiklikult kortereid rajavad, vaid ka

Ühiselumajad aialinnas Oostzaan.

kus autor mitmesugustel andmetel näitas, kuivõrd on arenenud Hollandis viimaste aastate jooksul riiklise laenu abil tööliselumajade ehitamine, mille teostajateks sealsed ehitusühingud. Et ka meil oma ajal sarnased ühingud ellu kutsuti, neist aga nüüd õige vähe kuulda on, siis tahaksime peatuda küsimuse juures: millega on seletatav meie ehitusühingute võimetus ehk mis takistab neid oma tegevust avaldamast enam laiema ulatusliselt, nagu see soovitav. Vaadeldes Hollandi ehitusühingute kasvu ja tegevust, näeme, et need ühingud seal sootuks teisel alusel asutatud, kui meil. Nende liikmete arv ulatub tuhandeteni, osamaksud on väikesed. Ühingutel on põhikapitalid, mis iga aasta täienevad; siis riikline laen ja

muud, isegi majaomanikud. Loomulik, et ühingud sarnasel kujul eluvõimsad võivad olla. Ehitusi ei toimetata mitte ettevõtjate kaudu, vaid otseteel: ehitajaks on ühingud ise ja sellega omavad nad ka need kasud, mis ettevõtjatele tuleks maksta, täielikult endale. Ei ehitata mitte ka maju-ütte, vaid korralikke massiivseid hooneid, kus sadanded inimesed võivad korterid leida, rääkimata sellest, et neis ka kõige lihtsamad korterid 4–5 toalised. Eelmises „Sides“ tõime ühe sarnase ehitusühingu poolt ehitatud hoone pildi, see oli tööliste maja Amsterdamis. Käesolevasse numbrisse paigutame veel paar pilti. Nendest on näha, et ehitajad silmas peavad muu seas ka eluhoonete välise ümbruse kaunistamist. On hoolitselud, et hoo-

ned linna suuremate tänavate ääres asuvad.

Meie ehitusühingud, kui neid üldse nii nimetada võib, on rajatud liig kitsale alusele, nende liikmete arv piiratud ja ühingu liikmeteks on ainult need, kes isiklikult korterite juurekasvust huvitatud. Täbarad on meil tingimused ka ehituslaenu saamiseks; seda antakse rohkem juhuslikult ja piiratud. Need on pahed, mis meil ehitusühingute tegevuse arenemisele raskusi sünnitavad.

Lõpetades oma kirjutust tööliskorterite

jätnud ning ühenduses sellega olevat tingitud valitsuse tagasikiskumised tööliskorterite küsimuse lahendamiseks. Võrreldes meie oludega, ei ole Holland, kuigi ta kuningriik, kaugeltki veel nii reaktiooni all kannatav, kui Eestis. Eestis on reaktsioon ja tagasikiskumine otse imestustäratavaks saanud. Korterikriisi lahendamise asemel, mille all töölisklass kõige rohkem kannatab, püütakse seda just süvendada sellega, et nüüd üüriseadus ära kaotatakse. Hollandlased loodavad, et sarnane reaktsiooni ajajärk ometigi möödub ja töölisklass

Ühiselumajad aialinnas Oostzaan.

kohta Hollandis, tähendab autor et reaktiooni laine, mis praegu üle kõigi riikide levinemas, polla ka Hollandit puudutamata

endist viisi tarvilikku riiklist toetust saab oma elukorterite juuremuretsemiseks. Seda ootaksime ka meil.

Kontoritööjõu tuleviku-väljavaated.

Kontori- ja äriteenija elukutsed on jõudnud pöörangu ajajärku. Seda murrangut tunneb töö ajalugu. Oli ajajärk, kus masinad käsitöölise töökodadesse sissepääsu võitsid ja tuhandele töölisele tööpuuduse tont vastu irvitas. Töölised uskusid, et nad uue konkurendi (niisugusena vaadeldi siis veel tundmata masinat) vägivallaga välja tõrjuma peavad ja suudavad. Nad põletasid tehaseid ja ja lõhkusid masinaid. Tänapäev on masin ja inimene käsitöö juures üksteisega harjunud ja sobivad hästi. Nad on muutunud kannatusseltsilisteks ja armas-

tavad üksteist. Masin on võtnud käsitöölt suuremad raskused oma peale ja võib mõistliku tööaja ja tegevustehnika abil töölise saatust rahuloldavaks teha. Sarnase pöörangu ajajärku ees seisavad praegu kontori- ja äriteenijad. Iseenesestmõistagi, et ajaratas vahetpidamata ringi keerleb ilma suurema kärata, kuigi just mitte ilma elu eest võitluse tragöödiata, millest sadanded ja tuhanded osa võtavad ja missugune teinekord väga terava kaju võtab.

Büroo- ja äriteenistusel kui elukutsel oli mitmete aastate kestel suur ligitõmbejõud.

Vanemad eelistasid oma iseseisvaks hakka- vatele lastele seesuguse elukutse valimist, missugune ei tekitanud rakkus käsa ega riiete määrdumist. Siia kuuluvad veel need, kelle õppus alma materis hiljem ehk varem mingil kaaluval põhjusel katkestatud sai. Üldiselt voolas sellele elukutsele paljudest kihtidest aasta-aastalt jõude ikka rohkem ja rohkem juurde. Nende hulgas on suur osa nais-tööjõude, keda kommertskoolides ja mitmesugustel kursustel kontoritöödele ette valmistati. Majanduslikud olud sundisid üksikuid, vallalisi tütreid ja abielunaisi igapäevast leiba teenima. Ja see suur tung mainitud alale muutus ajajooksul tööjõu üleproduktsooniks sellel alal ja mõjus kaaluvalt töötingimustele.

Lisaks sellele on arenemas protsess, millest ülal kõneldud: kantsleitöö mehaniseerimine. 1920. a. tekkinud majanduslik kriis, mis mõnes majandusharus isegi krooniliseks kujunenud, teistes aga tunduvalt mõju avaldanud, ja seejuures äge konkureerimisvõitlus üksikute riikide vahel, on tööstusele ja kaubandusele ratsionaliseerimise, mehaniseerimise lihtsalt ette dikteerinud. See oli tingitud küsimusest „olla või mitte olla?“ Ratsionaliseerimine büroos ei seisa muidugi „jooksvast lindist“: ta seisab selles, et kogu bürootegevus nii organiseeritud saab, et kõige väiksema tööjõu arvuga, kõige vähemate kulude ja ajatarvituse juures, kõige suurem töövõimalik on. Ja siis ilmusid büroomasinad, elektri-arve- masinad, masinad raamatupidamise, kalku- latsioonide, statistika jne. jaoks. Ja kõik need masinad peavad nii- ja niisuure inim- jõu kokkuhoiu andma. Nad peavad andma odavamalt tööjõudu endisest kvalifitseeritud kallist tööjõust. Ja nii see on: büroomasin on purustanud tähtsad, komplitseeritud funktsioonid, neid alandanud kõrvalisteks, teeb ise töö ühe „spetsialisti“ abil, kes teisa iseäralikka kogemusi ei tarvitse omada, kui ainult masinale käsi ulatada ja temale arvu- sid dikteerida, ja ta teeb selle töö kiiremini ja kindlamini. Näiteks oli enne mõnel suur- ettevõttel suur arv kvalifitseeritud ametnikka raamatupidamise alal. Raamatupidaja oli kvalifitseeritud jõud, kellele head tasu mak- seti. Masinaraamatupidamise juures kaovad raamatupidamises kvalifitseeritud ametid. Meil on veel raamatupidamise juhataja, kes masina ja inimese jõude juhhib. Suurette- võtete ja pankade kirjavahetus võimaldas aasta kümne eest suurele hulgale kvalifit- seeritud korrespondentidele tööd, nüüd on

nende arv jällegi mehaniseerimise ja „for- mulariseerimise“ tõttu miinimumini kaha- nenud. Kontori- ja äriteenistus-kutse tule- viku kohal heljuvad mustad pilved. Saabub aeg, kus suur- ja keskmistes ettevõtetes teatud arv abijõude masinatega ehk ilma töötama saab, kuna organisatsiooni eesotsas ainult paar juhtivat pead on, kellele juurde kõik niidid kokku jooksevad, mis organisatsiooni loovad, juhivad ja valitsevad. Ja endiste aegade arvurikkad kvalifitseeritud vahepo- sitsioonid kaovad pea täiesti.

On seepärast arusaadav, et praegu suu- rem arv vanemaid teenijaid enam tööd ei leia. Nii saab see ka tulevikus olema, kuid üleminekuajad toovad enesega kaasa kõige suuremaid raskusi. Vanem tööta teenija – vanaduse piiriks on 40 a. loetud – muutub lähemas tulevikus raskesti lahenda- vaks probleemiks. See probleem tekitab muret mitte üksi väikestes riikides, vaid halvab ka suurte riikide, näiteks Saksamaa majanduselu. Saksamaal on praegu 80,000 tööta kontori- ja äri-tööjõudu, kes üle 40 a. vanad. Shweitsis selle elukutselisi tööta vanaduse järgi järgmised protsendid.

		Juuli 1926. Jaan. 1926.	
alla 20 a.		17 ⁰ / ₀	16 ⁰ / ₀
20 „ kuni 29 a.		48 ⁰ / ₀	48 ⁰ / ₀
30 „ „ 39 „		18 ⁰ / ₀	17 ⁰ / ₀
40 „ „ 49 „		10 ⁰ / ₀	11 ⁰ / ₀
50 „ „ 59 „		5 ⁰ / ₀	6 ⁰ / ₀
üle 60 „ vanad		2 ⁰ / ₀	2 ⁰ / ₀

Kui nende tööjõudude tööpuudus ainult mõõdaminev nähtus oleks, ei oleks vaja asjaolu nii tõsiselt võtta, kuid ainult üksik- utel juhustel on tööpuudus pika- ajaline, kuna aga enamjagu oma elukutsele vastavat teenistust üldse enam leida ei suuda, kuigi need sama töövõimulised kui nooredki, pealegi omavad nad teatud elukogemusi ja vilumusi oma kutsealal. Iseäranis raske on meesteinijate saatus, sest enamjagu neist on perekonna toitjad. Vanemaealised nais- teenijad leiavad kergemini teenistust mõnel teisel alal, ja neile ei ole see küsimus mõõ- dapääsemata raskuseks.

Organisatsioonid, kui ka seltskond on senini püüdnud ühel kui teisel näol töötaoli- jale abiks olla, kuid see kõik on tilgake mere kohta – valusat probleemi see veel ei lahenda.

Riigiametnik on ses mõttes paremas seisukorras. Kui just iseäranis raskeid olu- kordi ei teki, siis ei või ta arvestada val- landamisega ja leivast ilmajäämisega vana-

del päevadel. Pensioonikassa muretsseb selle eest, et ta perekond, ta surma ehk invaliidsuse puhul, mitte saatuse hooleks ei jää ja et ta ka ise kindlustatud on kui ta vanaduse tõttu teenistusest lahkuda tahab ehk peab. Need paremused puuduvad aga erateenistusesolijatel täiesti. Ametitaoleku ja puuduse tont hiilib väsimata nende läheduses. Palgad on niivõrd väikesed, et ei võimalda mustapäevade jaoks tagavara koguda.

Erateenijaskond on organiseerunud, ja juba aastaid peetakse ühes riigiteenijatega võitlust ühiste eesmärkide saavutamiseks. Soodustused ühele ei jäta mõju avaldamata ka nende paremuste kergemale kättesaamisele teistele. Ja erakontoritööajad loodab, et ta püüded siiski mõningaid tagajärgi annavad. Nii on olukorrad välismail, Shweitsi

raudteelaste häälekandja „Der Eisenbahner“ andmete järele. Ja meil?

Tööpuudus mainitud alal annab ka meil ennast teravalt tunda. Töösoovijate rohkuse tõttu on kontorijõu palgad äärmiselt alla surutud, ja peab otse imestama, kuidas inimesed, kes mitte ainult töötajad, vaid ka inimesed selle sõna laulatusisemas mõttes tahavad olla, endid ja oma perekondi ära elatavad. Aastate jooksul on juhitud sellele tähelepanu, on nõutud palgalolude parandamist, kuid tagajärjed võrduvad nullile. Uue koosseisu seaduse maksimalkamisega kaotab suurem osa seniseid riigiteenijaid riigiteenija õigused ja jäävad saatuse hoolde. Loodetud paremuste asemel on neile osaks saanud õiguste kärpimine. Kurb olevik on muutumas veel kurvemaks tulevikuks. Kuidas sellest pääseda?

Riigi- ja omavalitsusteenijate üldkoosolek

Tallinnas, „Estonia“ teatriseltsi kontsertsaalis,
laupäeval, 12. veebr. 1917 a. kell 6 õhtul.

Koosolekule on ilmunud milmesugustest riigi- ja omavalitsusteenijate organisatsioonidest üle 2000 inimese.

Koosoleku avab kell 6.15 Keskliidu juhatuse esimees Jaan Piiskar.

Ühitasid teeb ka ettepaneku koosoleku juhatuse valida: juhataja – kahe abiga ja sekretär – ka kahe abiga.

Koosoleku juhatajaks seatakse ülesse ja valitakse H-ra Tomson (post), Kangur (raudtee), Prüggi (raudtee).

Sekretärideks: H-ra Miller (post), Kallmann (post), J. Pipar (metsateenijad).

H-rad Prüggi ja Kangro asuvad koosolekut vaheldamisi juhatama ja koosoleku käiku hakkab protokolleerima valitud sekretariaat.

Päevakorras:

1. Koosoleku avamine ja juhatuse valimine.
2. Riigiteenijate palgaküsimus.
3. Riigiteenijate haiguskindlustuse seadus
4. Riigiteenijate pensioniseadus.
5. Koosolekul algatud küsimused.

Päevakord ja ka h-ra J. Piiskari poolt esitatud koosoleku kodukord, võetakse liht häälteenamusega muutmata kujul vastu.

Riigiteenijate palgaküsimust referrib R- ja O. teenijate Keskliidu sekretär hra Lepp, kes selgitab, kuidas tasude seaduse läbivaatamine selkohases alamkomisjonis kuuekuulise töö järgi katkestati, kuna tähendatud seadust nüüd teistkordsel harutamisel 10 päevaga tahetakse ümber töötada, mis otse võimata. Loeb ette rea R. ja O. teenijate Kesk-

liidu asemikkudekogu otsuseid, mis riigikogu alamkomisjoni töö katkestamise puhul vastu võeti. Valgustab ka hra Rahaministri seletusi vabariigi valitsusele erakorraliste volituste nõudmise asjus koosseisude seaduse maksmapanemiseks. Rõhutab, et alamteenijatele ebamääraselt vähe juure antud, kuna selle vastu kõrgematel ametnikkudel tunduvalt palkasid tõstetud. Arvuliste näidetega selgitab, et uus palk alamteenijatele vähemaks muutub, kui 1926 aasta 15 kuu palk. Rõhutab et organiseeritud riigiteenijad on alati nõudnud üldist tasude seadust kogu riigiteenijate kohta, nüüd aga antakse ikkagi osaliselt (sõjaväelastele, üpelajatele ja riigiteenijatele eraldi). Valgustab ebaõiglast olukorda ametnikkudeks, vabapalgalisteks ja ülemääralisteks jaotamisel.

Hra R u k k i tähendab kujukalt, kuidas möödunud aastal Priisimajas lootusi eelistati olukorra parandamises, mis aga osutusid pettumusteks. Näitab ära riigiteenija õiguste kärpimise vabapalgaliste ja ülemääraliste juures. Nõuab üheõiguslust ja peab palga seadust, milles ebaõiglasel kitsendused, mitte vastu võetavaks enne, kui ta ei ole parandatud riigi- ja omavalitsusteenijate üleriikliku kongressi poolt ülesseatud nõudmistele kohaselt. Peab tarvilikuks organisatsioonide rohkem majandusliselt kindlustada, mis võimaldaks sihikindlat võitlust.

Hra K u u l b e r g (raudteelane) toob näiteid, kuidas parempoolsed rahvasaadikud ja ka ajakirjanikud on riigiteenijate vastu vaenulised. Näitab, kuidas alamteenijad vabariigi loomisest energiiselt osa on võtnud, kuna nüüd satuvad nad selle eest ebaõiglaselt

seisukorda. Avaldab protesti riigiteenijate liigituse vastu.

Hra Johanson (riigikogu liige) refereerib „Riigiteenijate haiguskindlustuse seadust“, misjuures tähendab, et parempoolsed rahvasaadikud riigiteenija ja töölise naist tööhobusega võrdlevad. Asitõendusena kannab ette väljavõtte riigikogu sotsiaalkomisjoni 2. veebr 1927 a. koosoleku protokollist nr. 65 ja nimelt:

(A. Toomel põllumees). Kõigevähem lootust on rahvaarvu suurendada riigiteenijate laste arvel, kuna riigiteenijatel harilikult vähe lapsi on. Pealegi on suurem osa riigiteenijatest vallalised. Neile sünnitamise korral erilisi soodustusi andes, tähendaks hõlbustada väljaspool abielu laste sünnitamist. Seega kultiveeriksime ainult alaväärtuslike kodanikkude soetamist, mida kuidagi soovitatavaks pidada ei saa.

Rukki. Siit nähtub, et ei ole enam andavamalt ütelust Eesfi vabariigi riigiteenijate aadressil kuuldud, kui see; meid loobitakse poriga, meie õigusi kärbitakse, meid tahetakse kõlbliselt alla kiskuda, meie kallal tehakse toorest ja kõlvatut nalja.

Hra Joh. Ohaka: Leiab, et riigiteenijate palgakõrgendus ja olukorra parandamine on suure kella külge seotud ja seda kella on juba mitu aastat löödud ning kõmu tehtud; on kõneletud suurtest ohvritest, mis riigikassal ametnikkude olukorra paranduseks tuleb kanda jne., kuid tegelikult on siin suuremale osale liiva silma puistatud ja loodetava olukorra paranduse ase nele on ühele osale ametkonnast ette näha olukorra halvenemist, kuna tegelikust palgakõrgendusest juttugi ei saa olla. Küll on aga kavatsusel osal riigiteenijail õigusi kärpida.

Meie näljapalga juures on riigiteenijal võimata arstimate kulusi kanda, kuigi seda mõni põllumeeste rühma kuuluv rahvasaitaja julgeb tõendada. Tuleb imesta, et põllumeeste rühmas nii tarku mehi leidub nagu seda hra Toomel on, kes riigikogu sotsiaalkomisjonis II. II. 27 a. leidis, et riigiteenija 3000–4000 margaga ära elada ja arstimate kulusi kanda võib ja seal juures veel rahatagavara koguma peaks.

Kõneleja soovib energilisemalt välja astuda sarnaste hrade poolt avaldatud väidete vastu ja kõik jõud kokku võtta, et meie õigustatud nõudmised rahuldami leiaksid.

Meile on 1924 a. alates aprilli tehtud ja 1927 a. tahetakse meile lõpulikku ning mõjuvat aprilli teha, kuid sellevastu peame meie valvel olema. Selleks tuleb kõigil riigiteenijail koonduda kutseorganisatsioonidesse, võttes aktiivselt osa nende tegevusest, ning luues tagavara kapitali, mis võimaldaks meile palga- ja õiguslist võitlust edukalt jätkata.

Hra V end a toob ette võrdlevaid näiteid, kuidas perekonnad viletsuses elavad ja alafoilust kannatavad. Väitab ka kõrgemate ametnikkude ebaõiget palga ja preemiate suurendamist.

Hra Prüggi kirjeldab majanduslike ja õiguslike olukorra kitsendamist. Peab tarvilikuks organisatsioonide kõvendamist.

Hra K all m a n n juhib tähelepanu asjaolule, et olukorra parandamise asemel näeme meie halvendamist. Juure on tulnud uus haiguskindlustuse seadus, mis piirab arstiabi andmist. Hrad riigikogu liikmed Toomel ja Tonkmann võrdlevad oma hobuseid riigiteenijate naistega. Postiteenijatel tulevad pakid mitmest riigist ja maakohast, milliseid korraldades, ametnik on sunnitud igasuguseid pakteeriaid sisse hingama ja oma riie- tuga koju kandma; kui ta aga seejuures haigeks jääb, siis karistatakse teda, sundides 50% arstimate kuludest enda kanda võtma. Peab tarvilikuks väljarandamise organiseerimist.

Hra L a a k põhjendab organiseerimise vajadust. Ka aineliselt peavad meie organisatsioonid tugevnema, et hädakorral midagi võiks ette võtta, sest Eesti Vabariigis tarvitseb ainult 7 päeva „stopata“ ja meie oleme võidul, kuid võitluspidamiseks peab olema siiski kapital.

Ettepanek:

Päevakorra 1 ja 2 punktide kohta kõnelejate nimekiri kinnipanna ja asuda vastavate ettepanekute tegemisele, — võetakse vastu.

Sõnasoovijate nimekiri on läbi. Asutakse resolutsioonide ja otsuste vastuvõtmisele.

Koosolek otsustab:

Et teatud hulk riigiteenijaid üüriseaduse muutmisel raskesse seisukorda saab asetatud, kui riigikogu üüriseaduse komisjonis vastuvõetud normid saavad ellu viidud, siis nõuab koosolek, et üüriseaduse alla kuuluksid vähemalt need korterid, kus kuni 20 ruut- sillani pörandapinda on.

Koosolek nõuab, et:

1. Igasugune liigitus ametnikkudeks ja vabapalgalisteks tuleb ära jätta.

2. Kõik ülemääralsed riigiteenijad tulevad koosseisu ja palgaredelisse sisse võtta vähemalt kuuetuhande margalise kuugalgaga.

3. Viie-kuue alamastme kuupalk (end. 4000–6.800) tuleb 500–1000 marga võrra kõrgendada.

4. Võrdsed ja üheliigilised ametid tulevad ühtlaselt hinnata.

5. Palkade ja koosseisude normeerimise tööst riigikogu erikomisjonis ja ka vabariigi valitsuse poolt moodustatud komisjonides peaks tingimata osa võtma ka organiseeritud riigiteenijaskonna esitajad.

6. Arvestades riigiteenijate äärmiselt viletsa ainelise seisukorraga tuleks maksta riigiteenijatele veebruaril kuu 20 kuupäevaks toetus kuupalga suuruses, kuid mitte alla 4000 ja mitte üle 15.000. — marga ja neile, kes õigustatud perekonnaabiraha saama, lisaks perekonnaabiraha ühe kuu määral.

7. Kui aga selguma peaks, et palganormeerimise töö pikemat aega nõuab, tuleks, kuni uue fasudeseaduse ja koosseisuseaduse eelnõu vastuvõtmiseni riigikogus, maksa jätta praegused vanad palganormid, kompenseerides riigiteenijaid igakuulise ajutise palgalisaga 1927/28 a. eel-

arvesse võetud palkade parandamise krediidi summa piirides, mis keskmiselt, valitsuse arvamise järgi, 30% vana põhipalga normist välja teeb. Ajutise palgalisa väljamaksmise aluseks tuleks võtta järgmised põhimõtted:

30%-list igakuulist palgalisa saaksid need riigiteenijad, kelle põhipalk praegu 9.900-mrk. Ühes ajulise lisapalgaga läheneks nimetatud rühma töötasu-12.870-mrk. ligikaudu 3 liikmelise perekonna eladismiinumile. Nende riigiteenijate töötasu, kes seni alla 9.900-marka põhipalka said, peaks suurenema protsendiliselt 1-2 protsendi võrra iga aste, kuni 50. protsendini põhipalgast. Kõige kõrgema palgaasme lisatasa ei pea tõusma üle 10% altpalgast, suurenedes allapoole, langedes 2-3% võrra iga asme kohta ja jõudes 30%-lise piirijooneni ehk ajutise elatismiinumile 9.900-mr. palga juures.

Koosolek nõuab, et arstiabi, arstirohtusi ja arstimisvahendeid tuleb võimaldada kõigile riigiteenijatele ja nende perekonnanigetele praegu maksvate määruste põhimõtete alusel ilma tasuta.

Koosolek otsustab:

Ära kuulates referaati haiguskindlustuse seaduse eelnõu kohta, millest selgub, et riigikogu sotsiaalkomisjoni liige A. Toomel on esinenud mõtteavaldusega:

„Kõigevähem loofust on rahvaarvu suurendada riigiteenijate laste arvel, kuna riigiteenijatel harilikult vähem lapsi on. Pealegi on suurem osa riigiteenijatest vallalised. Neile sünnitamise korral erilisi soodustusi andes, tähendaks hõlbustada väljaspool abieli laste sünnitamist. Seega kultiveeriksime ainult alaväärtuslike kodanikkude soetamist, mida kuidagi soovitatavaks pidada ei saa“.

Riigiteenijate koosolek Estonias, 12 veebruaril loeb lubamatuks riigikogu sotsiaalkomisjonis riigiteenijate haiguskindlustusseaduse eelnõu arutamisel komisjoni liikme eeltoodud avalduse, milline haavavalt rii-vab kogu riigiteenijaskonda. Koosolek lükkab need avaldused põlgusega tagasi nende avaldajale.

Peale eeltähendatud otsuste vastuvõtmist asutakse päevakorra 4 punkti juure.

Hra Prüggi refereerib päevakorra 4 punkti „Riigiteenijate pensioni seadusi“. Esiab järgneva resolutsiooni, mis koosoleku poolt vastu võetakse.

Koosolek nõuab, et:

1) Pensioni seaduse alla peavad kuuluma kõik teenijad, kes riigi- ja omavalitsuste asutustes teenistuses ja riigi ning omavalitsuste kassast palka saavad, välja arvatud töölisel.

2. Aeg, mille jooksul pensioni seaduse § 1 p. p. a, b ja c tähenatud isikud olid riigiasutustes ja ettevõtetes töölistena, peab arvesse võetama neile pensioni määramisel, vastavalt riigiasutustes ja ettevõtetes töötavate tööliste pensioni seadusele.

3. Pensioni saamiseks vanaduse ülemäär (60 aastat) tuleb ära muuta; pensioni õigus peab olema kõigil, kes pensioni väljateenimiseks määratud tähtaja on teeninud, vanaduse peale vaatamata.

4. Riigiasutuste koosseisude koondamise tagajärjel teenistusest vallandatud teenijad omandavad pensioni õiguse, kui nemad vähemalt 20 aastat pensioni õiguslikus ametis on teeninud. 20 aastase teenistuse eest määratakse neile pension 50% aastaselt palgamäärast. Iga järgneva teenistuse aasta eest, kuni kahekümneviie aastani, viimane ühes arvatud, suureneb pension 1% võrra aastasest palgamäärast.

5. Eesti kodanikkudel, kes vabariigis niisuguses teenistuses olnud, mis pensioni seaduse järgi pensioni õiguse annab, peab arvesse võtma ka teenistuse aega erametsaomanikkude juures metsateenijafena, kuigi see teenistus õigust ei annud pensioni saamiseks pensioni seaduse § 17 nimetatud kassadest.

6. Raudteel, veduri- rongiteenijatele pensioni väljaarvamisel aastase palgamäära hulka peab arvata ka neile maksetavad kilomeetri rahad.

7. Ülesloetud pensioni seaduse täiendused ja muudatused peavad maksuma pandama riigikogu poolt 7 oktoobril 1924 a. vastuvõetud riigi- ja omavalitsuste teenijate pensioni seaduse maksmahakkamise ajast arvates.

Kell 21-10 lõpetab koosoleku juhataja hra Kangro koosoleku, tähendades, et päevakord on läbi ja sõnasoovijaid enam ei ole.

Töötasu ja tööaeg Austraalia raudteedel.

(I. T. F. büll. Nr. 1.)

(Andmed 1. augustist 1926 a.)

Avaldame allpool Austraalia raudteelaste mõningate kategooriate päevapalgad. Igal üksikul juhusel näitavad need 8 tunnilise tööpäeva tasu ja on toodud Inglise valuutas (üks Inglise nael = 20 shillingit (s), üks shilling = 12 penci (d)).

Tööaeg. Igas riigiosas koosneb hari-lik tööaeg 8 tunnist. Tasmanias, Viktorias ja Lõuna-Austraalias on maksev 48 tunniline töönael. Uues-Lõuna-Walesis, Lääne Austraalias ja Queenslandis – 44 tunniline töönael. Kahes viimases riigiosas jaguneb tööaeg 5^{1/2} päeva peale.

Lisatasud. Kui teenijad teenistuskohuste täitmisel väljaspool kodu on sunnitud einetama ja öid veetma, maksetakse järgmist lisatasu:

Viktorias lõuna eest 2 sh. 3 d. ja 24 tunnilise äraolemise puhul 9 sh. iga päeva eest. Tasmanias — 2 sh. äraolekul 10–15 tunnini ja 3 d. iga järgmise tunni eest, juurde arvatud veel 2 sh. ööbumise eest. Uues-Lõuna-Walesis saab teenija 10–16 tunnilise kodust äraviibimise eest 2 sh. 2 d. ja iga järgmise 8 tunni eest sama palju, peale selle 2 sh. 6 d. öö mõõdasaatmise eest väljaspool kodu. Lõuna-Austraalias maksetakse 10–16 tun. äraoleku puhul 1 sh. 7 d. ja see lisa tõuseb kodust äraoleku aja kasvamisega kuni 39 sh. 9 d., mis maksetav 168 tunnipikkuse äraolekul teenistuskohuste nõudel.

Kui suur oleks siis algpalk (ilma lisadeta) alamaastmelisel raudteetöölisel või — teenijal seal „maises paradiisis“? Meie rahas umbes 45.000 marka kuus. Vedurijuhi maksimaalne algpalk teeks välja umbes 60.000 kuus. Vahe ametiaastmetes oleks võrdlemisi suur, kuid kui võrrelda seda palgavahega, siis näeme, et siin palganormeeringis püütakse võimalikult õiglaselt talitada. Vahe oleks $1 \times 1\frac{1}{2}$. Samasugune normaalne vahekord näib ka Ameerikas riigiteenijate palkade normeerimises püsivat. Nimelt oleks postiametkonna palgad seal järgmises vahekorras $1 \times 1\frac{1}{2}$ ja $\times 2$ ainult üksikul juhusel.

Kui võtame võrdluse alla meie palgaastmed, saame lõpmata vaheredeli $1 \times 1\frac{1}{2} \times 2 \times 2\frac{1}{2} \times 3$ jne. kuni 10 ja veelgi kaugemale. Millest on tingitud sarnane suur vahe meil Eestis? Oleme demokraadid, valitseb ju meil õigusline kord (vähemalt kõneldakse nii), kuid miks selle õiguslise korra juures tahetakse mõnda meest palga läbi rikastada, teist nälgida lasta? ... Seletatakse, et kui vahed vähemad oleks, siis poleks kellegil huvi juhtivatele kohtadele minna. Miks kardetakse eriti nende juhtivjõudude eest? Puudu meil neist vist ei ole, ega saa ka tulevikus olema. Kõrgema haridusega eriteadlaste pere suureneb iga aastaga. Ega nemadki tegevuseta taha jääda. Võivad ju ka nemad juhtida ja midagi ära teha. Ei selles — kartuses juhtivjõududest ilma jääda — peitu palgavahede ebaloomlikkuse põhjus, vaid milleski muus, mida ei taheta otsekohe avaldada.

Kategororia	Tasmania		Viktorias		Uues-Lõuna-Wales		Lõuna-Austraalia		Lääne-Austraalia		Queensland	
	s.	d.	s.	d.	s.	d.	s.	d.	s.	d.	s.	d.
Õppimata tööline	14	3	15	2	14	10	14	3	15	6	14	4
Täitealine masinapuhastaja	14	9	15	8	15	4	$1\frac{1}{9}$ $1\frac{5}{8}$		16	1	14	4
Kütja miinimum	15	3	16	2	15	10	16	7	16	7	15	0
„ maksimum	17	3	18	2	17	10	17	10	19	3	16	0
Veduri- ja mootorvagunijuht (üldine klass)												
miinimum	18	3	19	2	18	10	19	1	19	10	17	0
maksimum	21	3	22	2	21	10	21	6	23	10	20	0

Pühapäevade lisatasud: Töö eest pühapäeviti maksetakse palgale lisaks 50%. On pühapäevane tööaeg pikem kui 12 tundi, siis suureneb lisatasu 100 protsendini (13 töötunnist arvates).

Ületunnitööde tasud. Tasmanias, Viktorias ja Uues-Lõuna-Walesis saavad ületunnid tasutud 11 tunnipikkusest tööpäevast alates 50% ja 13 tunnipikkusest tööpäevast 100 protsendilise lisaga. Queenslandis ja Lääne-Austraalias arvatakse kõrgendatud tasu alla tööpäev alates 9 töötunnist — 50% lisa ja alates 13 töötunnist — 100% lisa.

Märkus: Kütjate ja vedurijuhide kõrgendamise miinimumist maksimumini stabiil automaatseid aaslast-aaslaste. Kütjad jõuavad maksimumini Lõuna-Austraalias peale 5 aastase teenistuse, Queenslandis peale kahe aastase ja Lääne-Austraalias peale $1\frac{1}{2}$ aastase teenistuse, mujal peale kolme aastase teenistuse. Vedurijuhid saavutavad maksimumi iga riigiosas teatud aja jooksul, nelja — kuni kuueaastase teenistuse kestvuse vältusel.

Meie ja nemad.

Kui sul maja ees ilus aed ja majas viis—kuus tuba vanniga ja su sissetulek 40—100.000 kuus, võib sulle ette kuulutada, missugused on sinu eluvaated: Sa hindad kõrgest puhtust, rahu ja ilu, sa räägid sellest, et elurõõmude mõõdukas nautimine ilus ja lubatud on, ja oma kogu arusaamist majast, aiast, vaibast, piltidest ja klaverist, juurde arvatud ka teenija, nimetad sa kultuuriks ja arvad, et kultuur ialgi hävineda ei tohi.

Sest oleks ju kahju, kui keegi enam raamatuid ei loeks ja maale ei ostaks ja teatrites ja kontsertidel ei käiks.

Ja et sul pööraselt valus oleks, kui vargad su korteri paljaks rõõviksid, ehk kui mõrtsukad su elu ja su rahataskut jälgiksid, siis ülistad sa ausust kui kõrgemat voorust. Sulle teeb headmeelt, kui su teenija vähenõudlik ja alandlik on ja kui sa igalpool oma raha eest hästi palju kaupa saad, sellepärast on sul sümpaatia tagasihoidlikkuse ja virkuse vastu (teiste juures muidugi).

Edasi: Et su elu sinu ilusas majas hästi mugav ja meeltemööda oleks, räägid sa, et ainult oma hoolsusele ja annetele selle kõige eest tänu võlgned, ja et laiskadel ja logelejatel õigus ei ole kõike seda nõuda. Nii oled sa kahekordselt võitnud: nautimise rahu ja selle meelepärase nautimise õigekstunnistamine.

Kuid kui sinul sarnast maja ei ole ja sa sunnitud oled kitsas üürikorteris ühes teiste vaeste kuradikestega oma kasinaid puhketunda veetma, kus su sissetulek väljaminekuteni ei ulata ja kui sa oma lastele paremat ehk isegi seda eluvara kaasa ei saa anda, kui sa seda omasid ise kord oma vanemailt ja kui sa näed, et mitte millestki jälle mittemiski saab, ehkki sinus tuhanded püüded elutsevad, eestkätt soov mitte ainult tööori, vaid ka inimene olla, siis peab sul teistsugused vaated olema kui inimesel, kel kena maja ees kaunis aed. Sa saad aru, et töö sinule ainult keha elu alalhoidmise võimaldab, kuid elurõõmudest osavõttu ei anna. See ei ole sulle lubatud. Sinule ei sobi aiamaajaoomaniku targad raamatud ja kallid maalid. Tema ja oma vahel maitset sa kibedat lahutuspiiri. Sa andud, kui sa nõrk oled, viinale, temalt troosti otsides, ehk muutud tahtejõuta orjaks. Teed sa seda, siis tunneb sest see teine rõõmu — ta tunneb end õigustatud olema ilmavarsid oma käes hoidma.

Kui sa aga raskustele vaatamata oma mõtlemise ja mõistuse kainsuse alal hoidnud ja omale kui inimesele inimväärilist elu nõuad, siis ei meeldi see sugugi teisele, ei sobi tema vaadetega. Ja häda sulle, kui sa — — —.

(F. R. järgi.)

Ta tõi temale sigari.

Juri Sleskini järele.

(Järg.)

Madelene'il on kentsakas väljendusviis, kuid lõpuks on temal õigus — ta nina, väikene, roosa, taevasse vahtiv nina, omab peene haistmise ja silmad näevad kõik.

— Ja nüüd, mademoiselle, — jatkas härra, — viimaks ma julgesin esiteleda ennast. Teie lasete mind suure õne osaliseks saada... Kui lubate, ma paluksin teid väiksele enne-lõunasele jalutuskäigule autos.

Ta on nõus ja nad sõidavad bois de Boulogne'i. Nägus, tugevajõuline masin kannab neid mürata mööda puiesteid, kiigutades pehmetel patjadel. Flipotte sulleb silmad tuule eest. Härra vaafleb teda varjamata imetlusega ja ettevaatlikult võtab ta kää. Flipotte on rahulik. Teda meelitab ta tähelepanu ja talle meeldib ta korrektsus.

Ta on hästi kasvatatud ja peab ennast üleväl kui gentleman.

Teil, preili, on imekaunid sõrmed ja õrn, peen nahk, mis laseb näha siniseid soonekesi. Puudutades neid huultega, tunnend kuidas veri tuksub.

Flipotte tõmbab viimaks kää ära. Nüüd ta lõhnab Inglise parfüümi järgi, naga härra vurrudki.

Pargi rohelised varjud ujuvad auto sinisel poleeril; puude latvade tagant särab tiikide vaikne pind. Juulikuu päike soojendab patjade nahka, läbi kingade kõrvetab varbaid.

— See õhk uimastab mind ja tekitab jänu — sõnab Flipotte.

— Meie kustutame selle kohe — vastab härra hoolitsedes.

Nad valivad laua lehtmajakeses, varjus. Härra seletab midagi kelnerile. Flipotte vaatab väljale, suurele hipodroomile, mis nüüd tühi ja vaikne. Kerge kurbus valdab teda, mille põhjus talle teadmata. Talle tuleb meelde ta isa farm Burgonis. Siis mõtleb ta Leoni ja ta maalide peale.

— Ma paluksin seda härrat, et ta telliks Leonilt minu portree — siis ma võiksin tihemini kohata temaga ja pealegi oleks see kasulik tema teenistusele.

Ta ei pannud tähele, et temale läheneti. Härra kummardub Flipotte'i poole, ta lahtisele kaelale, suudleb kiirelt ta kukalt, haarab siis neiu õlad, pöörab näo oima poole, surub oma huuled Flipotte'i omadele. Flipotte'il on kuumad huuled, kuid külmad hambad. Ta surub ainult hambad kokku, kuid muud vastupanu ei avalda. Inglise parfüümi terav lõhn kõdistab nina, kuid see ei ole sugugi vastik. Härra oskab suudelda...
Ta vabaneb ta kätest, kui ilmub kelner.

Lõunasöögi ajal valab ta Flipotte'ile veini. Flipotte naerab, naerab palju. Ta põsed muutuvad jumekamaks, silmad udusemaks.

— Joon teie terviseks ja meie kohtamiseks — sõnab härra.

— Mina ka — vastab Flipotte, võtab vaasist kõige suurema pirni ja peidab taskusse. Ma sõõn ta enne esinemist, seletab ta, kuid mõtleb: Leon armastab sarnaseid pirne...

III

Flipotte seisab kulisside taga lühikeses ballett-rüüs. Roosavärviline trikoo katab ta saledat keha, pead kaunistab valgest atlasiidist kolmnurk. Ta vaatab näitelavale. Selles operetis esineb ta sadaviisteistkümmendamast korda, kuid siiski on ta ärritatud. Pahema käe kahe sõrmega hoiab ta kahte kuivand hernetera ja veeretab neid. Kui ükski neist ei kuku — läheb täna hästi.

Täna tuuakse talle korv valgeid liiliaid, härralt. Homme tellib ta uue kleidi... Tõega, ta võiks Raulist lahkuda, kui asi nii edasi areneb kui alguses.

— Sügisel sõidad sa Itaaliasse ehk Ti-rooli — sosistab talle kõrva Madelene — peab talle alguses mõista andma, et siin tühiste asjakestega tegemist pole. Mehed, nii rikkad kui nad ka ei ole, hiilivad healmeelil kõrvale kohustustest ja neile peab neid meele tuletama. Mida kallimalt meie endid hindame, seda võlumamad näeme meie. Kokkuhoid on hea asi ainult seas-dusliku mehega.

Flipotte langeb hetkeks mõttesse ja vee-

retab kiiresti herneterakesi, siis sõnab ta: — See kõik on nii, kuid ma kardan, et see takistab mind Leoni näha. Sa ju tead, kui raske see minule on...

— Mõistagi, kuid mis segab sind suudlemast temaga, kui see sulle meeldib? Kui minnakse kaugele ja pikale reisile, võetakse kõik tarvisminev kaasa. Peab ainult oskama oma asja ajada.

Viimaseid sõnu ütleb Madelene näitelavalt. Ta hakkab keerlema ühel kohal; nearatab publikule. Madelene on võrdlemisi tüse ja niisugusena meeldib ta mees-tele. Ta rüü on märksa lühem kui teistel ja ta teeb oma töö kui inimene, kes tunneb, millega ta võidab.

Flipotte on paenduvam ja kergem ja ta tantsus on rohkem tagasihoidlikkust ja häbelikkust.

— Võib arvata, et sa tantsid nunnade pallil — seletab talle Madelene, — ükski roog ei kutsu esile isu, kui ta on halvasti ette kantud.

Akti lõpus toob teener lavale korvi valdete liiliatega ja ulatab selle Flipotte'ile. Flipotte seisab ja kummardab, punastades krimmi all, — tunneb, et teda vaadeldakse.

— Sel plikal ei ole sugugi takti — kuulleb ta sosinat kulisside taga. Muidugi ütles seda première, kes üle nädala pole saanud kinke.

„Oh, mu Jumal, oh, Jumal, parem ei oleks ta seda mitte teinud!“

Flipotte seisab pimedas nurgas oma liiliate korviga. Korv on temaga ühekõrgune ja väga raske. Neiu tunneb nende aroomi, soo järgi lõhnavad nad. Nende niiske lõhn on nii magus, nii aroomiline ja ühtlasi nii kurb.

On tarvis minna riietuma, kuid Flipotte ei nihku paigast. Ta ei oska aimata, mis see on, kuid miski närveerib teda, midagi peab lahendama, millestki peab ta aru saama, millelgi peatuma. Kodu, väikene ema, Raul, uus austaja ja Leon... Miks ei või neid ühendada ühte tervikusse, neid üksteisega lepitada nii, et kõik muutuks jälle kergeks ja lihtsaks? Kui õnnelik ta siis oleks. Omada kodu, kõrval omaksed ja armastatu... ja siis, olla kindlustatud...

Flipotte paifab põsega valgeid lilli, mil- listest ta pea vähe ringi käib. Ta suleb silmad ja ootamata võpatab.

— Viimati leidsin ma sind.

Ta tõstab pea ja näeb enese ees Leoni. Ta seisab oma ääretu-laias mantlis, peas laiaäärtega must kaabu, käes kepp. Ta

vaatleb lilli ja räägib aeglaselt, nagu valiks ta sõnu, otsiks ütelsi.

— Näed sa, ma tulin siia, et sinuga rääkida... Asi seisab selles, et täna peale lõunat ma süütasin su sigari ja mu pääs kerkisid mitmekesised mõtted... sigarist...

Flipotte vaatab talle otsa ja teda haarab rahutus, midagi seesugust, mis sarnaneb pahale eelaimdusele.

— Sigarist? — kordab ta.

— Ja, sellest... Ma küsisin eneselt — kust võisid sa selle saada?

— Kust ma ta sain?

— Jaa... Selle küsimuse kallal murdsin ma pead kogu päev... Ma pean tunnista-ma, ta lahendus oli kibe. Seepärast, see-pärast — sa saad ise aru — noorel neil ei leidu sigareid. See on haruldane juhus... Ta katkestab poole sõnal, ja mõne aja vaikivad nad mõlemad ja vaatavad lilli, mis seisavad nende vahel.

Lõpuks sõnab Flipotte vaevalt kuuldavalt:

— Aga ma võisin ta osta...

— Muidugi —, lausub vahele kunstnik — ma nii vastasingi endale: lihtsalt ta ostis ta tubakakauplusest. Kuid asi peitub just selles, et sa seda ei ostnud. Sellest ei maksa rääkida... Sa ei ostnud ta. Peab peensus-teni tundma sigareid, et osta sarnase...

Flipotte teeb nõrga liigutuse. Äkki tuleb talle meelde ta taskuke. Seal sees on suur pirn: ta tahtis selle Leonile kinkida — nüüd ei ole seda enam vaja. Millalgi enam vaja. Ja see tätsusega väike asjake täidab ta lootusetusega. Tal hakkab külm ja silmadesse ilmuvad pisarad. Ta ei pühi neid ära. Ta seisab ja nutab hääletult. Seda ei mõista keegi. See on paratamatam, kõige piinlikum. Ta ei saa oma süütust tõendada, ta ei taha valetada. Las' ta vastab oma küsimusele nii kuis tahab.

— Vaat —, räägib kunstnik, — selleks ma ilmusingi siia. Ma tahtsin sulle ütelda, et sa ei või osta sigareid... ja näed sa, see ei ole nii väga meelimumõda... see tätsu-seta asi paiskas mu närvid segi .. lõppude lõpuks, ma võin paberossa suitsetada, kui

ma ainult neid osta suudan... kuid, saad aru, sigareid, võõraid sigareid... see on liig isegi minule... niisugusele kuntsnikule, kui mina, kellele võib anda illusteerimiseks iga „kirjaniku“ igatsugu lollust...

Leoni nägu tõmbub kramplikult — mõni-kord juhtub see temaga kui ta ärritatud on. Kuid miks räägib ta nii kaua? Mida vajab ta? — Ma pidin läbi käima mitu kauplust, enne kui leidsin just sarnase... Ta kobab oma laia mantli sügavates taskutes ja lõpuks toob esile pakikese. — Siin on kaks — räägib ta ja kohmetult asetab pakikese lii-liate korvi, — kaks —, kordab ta hingeldades.

Siis vaikib, miskipärast puhub lillele ja puudutab seda sõrmedega. Flipotte seisab liikumata, ta kuuekese gaasist vollid väri-sevad vaevalt märgatavalt, nagu liilia õie-kesedki.

— Vaat, — sõnab uuesti kuntsnik, jär-sult keerab ümber ja läheb koridori kaudu väljakäigu poole. Seal hetkeks peatub, vah-tides põrandale, siis järsku avab ukse ja kaob tänavale.

Neiu vaatab talle järgi ja ei saa aru. Jah, muidugi, ta läks koju ja asub tööle... Nagu eile, nagu palju kordi... Kuid miks temal ei minna ka sinna? ..

Ta seisab ja mõtleb see üle — kõigest mõne sekundi, kuid temale näib — mõõdus igavik. Ja äkki haarab teda hirm, lõp-mata hirm.

Ta taarub kõrvale, kulisside poole ja karjatab, kuid tal ei jätku häält. Siis ta jookseb ukse poole, mille kaudu Leon praegu kadus. Selle taga on pime. Ta teeb veel sammu ja kukub. Siin-astmed alla. Ta lamab pimeduses ja katsub tõusta, kuid ei saa, ei jäksa liigutada jalga. Otsata nõrkus valdab teda. „Ah jaa, sigar... sigar... hõbe paberis.“ Ta võttis ühe ilusast elevantiluust kastikesest... seekord ei olnud midagi muud... aga kes võis teada, et nii juhtub, et seda ei oleks tarvitsenud teha! Ta arvas, et siiski see võiks väikest lõbu, väikest meelelahu-tust pakkuda, kui suitsetad sarnast sigarit... nii suurt, jämedat sigarit...

Saksa postiteenijate organisatsioonid.

I. Parteipoliitiliselt erapooletud ühingud.

a) Kuuluvad Saksa ametnikkude liitu, (kus ümar-gusest 1.100.000 liiget):

1. Saksa posti- ja telegraafiaametnikkude ühing,

mis on vanem Saksa postiteenijate organisatsioonest. Omas omalajal 19.000 liiget. Asutati 1890. a. folle-

aegsete posti- telegr. assistentide poolt eesmärgiga- või- maldada ametnikkudele kõrgematele kohtadele tõus- mist vastava eksami sooritamise kaudu. Alles peale kümneaastase visa võitluse postivalitsusega jõuti sihini. Ühing, kes sellel võitluse ajajärgul oma hästi korraldatud häälekandjat „Saksa postilehte“ välja andis ja eeskujuliku organisatsiooni asutas, avaldas mõju kogu Saksa positiiteenijaskonna liikumisele, sest kutseesmärkide saavutamise kõrval asus ta juhtivat osa etendama üldistes küsimustes. Võib julgelt öelda, et tema Saksa positiiteenijaskonnale organisatsiooni õi- guse kätte on võidelnud. See oli ka esimene Saksa postiametnikkude ühing, mis rahvusvahelisse ühen- dusse astus. Peale kutseliste sihtide kättesaamist eral- dusid kõrgematele kohtadele saanud ametnikud, mood- stades 1907. a. praeguse nime all tegutseva

2. Riigiposti- ja telegraafi- valitsuse inspektori- rite ja ametiteeste ühingu.

Sellesse ühingusse läks üle kaks kolmandikku liigetest, peamiselt kõrgemad ametnikud, nagu osakondade ju- hatajad, postkontorite ülemad j. n. e. Temal on um- bes 10.000 liiget. Ühingu häälekandja on: „Postali- sche Rundschau“ Württembergis; Bayernis elutse- vatele liigetele ilmub veel teine ajakiri.

Järgmine Saksa posti ja telegraafi ametnikkude ühingu haru on

3. Saksa posti- ja telegraafi- ametnikkude ühing,

oma 16.000 liikmega. Ühingul on omal häälekandja: „Postfachblatt.“

4. Üleriikline Saksa posti- ja telegraafi amet- nikkude ühing.

Oma 120.000 liikmega on see ühing kõige tugevam Saksa kutseorganisatsioon ja ühtlasi kõige tugevam postiametnikkude ühing maakeral, millesse on koon- dunud kõik alamaastmelised teenijad. Sel ühingul on oma kirju ajalugugi seljataga. Olles asutatud 1895. a. sai ta 1899. a. postivalitsuse poolt sule- tud, kuna juba 1898. a. ühingu häälekandja su- leti. Mitmete aastate kestel oli organisatsiooni elu soikus. Vähehaaval hakati toibuma. Asutati üksiku- tes oberpostdirektsioonides ühingud, mis 1908 kok- kutulnud konverentsil uue ühise organisatsiooni ellu kutsusid. Üleriikline ühing on aasta-aastalt tugevne- nud ja kuulub praegu Saksa kõige tugevamate amet- nikkude organisatsioonide hulka. Tema on ka I. P. T. T-ga liitunud.

Osa ametnikke, kes 1899. a. teenistuses kõr- gemale nihkusid, asutasid 1905. a. praeguse

5. Saksa riigiposti keskmiste ametnikkude üleriiklise ühingu.

Sellesse ühingusse kuuluvad ametnikud, kes assien- tide eksami sooritanud. Ehkki suurem osa neid ametnikke üleriiklisesse ühingusse on organiseerunud, on ta arv 10.000 liikmeni kasvanud. Sellel ühingul on oma häälekandja „Postwelt“.

Saksa riigiposti naisametnikud (telegraafis, tele-

fonis, postitshekiametis ja väiksemates posikontorites) on moodustanud erilise organisatsiooni, nimelt

6. Saksa riigiposti ja telegraafi naisametnik- kude ühingu.

Ühingul on 38.000 liiget. On liitunud I. P. T. T-ga Annab 2 kord kuus oma häälekandjat „Unter dem Reichsadler“ välja. Peale naisametnikkude kutsehu- vide on ühing tegutsenud puhkekodude loomise alal oma liigetele.

b) Postiametnikkude kristlikud ühingud.

7. Saksa positiiteenijate ametiühisus.

Ühingul on 20.000 liiget, peamiselt Bayerni ja Würt- tenbergi alamiteenijad, osalt telegraafiteenijad. Ame- tialaliste kutsehuvide kõrval teeb Saksa positiiteenijate ametiühisus vastavalt kristlikkude ametiühisuste põhi- mõtetele tegemist rahvuslise tunde ja Saksa kultuuri arendamisega. Selle ühingu ridades leidub niihästi ametnikke kui töölisi.

8. Tsiviil-teenijate ühing.

Asutati 1921. a. Saksa posti- ja telegraafi amet- nikkude ühingust lahkulõõnud liikmetest. Tema eriline ülesanne on sõjaväeteenistusest väljatulnud keskmiste ametnikkude huvide kaitsmine. Ühingul on keskmiselt 7000 liiget.

On eeltööd tehtud Saksa posti- ja telegraafi-amet- nikkude ühinguga liitumiseks, mille lõpuliikult ja ar- vavastasti jaatavalt otsustab ühingupäev.

c) Kõrgemate ametnikkude riiklisse ühingusse kuulub

9. Riigiposti ja telegraafi kõrgemate ametnik- kude ühing

oma 2000 liikmega. Vastavalt oma nimetusele esitab ühing ainult kõrgemaid ametnikke, andes välja oma häälekandjat „Blätter für Post und Telegraphie“.

II. Vabaametiühisusline vool.

Sai oma alguse positiiteenijate juures sõja ajal ja hiljem. Praegune

10. Saksa sideliit.

(Wäljapaistvam töölisorganisatsioon, kes üldise Saksa ametiühisuse liiduga liitunud), organiseerus sõja ajal teenistusse võetud abitööjõududest ja võitis pinda ka telegraafitöölise hulgas. 1921. a. moodustasid need rühmad Saksa sideliidu osakonna. Teine vabaameti- ühisusline positiiteenijate organisatsioon sai 1922. a. asutatud. Mõlemad need posti organisatsioonid liitu- sid 1925. a.

11. Üldisesse Saksa postiametiühisusse,

mis enesest kujutab osakonda Saksa side liidus. Tem- as on keskmiselt 40.000 positiiteenijat — ametnikud, vabapalgalised ja töölised ühinenud. Tema hää- lekandja on „Die Post und Telegraphie.“. Organi- satsioon on ühinenud I. P. T. T.

III. Teised ühingud.

Postiteenijate eriklassi moodustavad „posti- agendid“. Need on ametnikud „kõrvalametiga“. Postiteenistuse kõrval (juhatades maal postiagentuure)

on nad seotud oma alalise ametiga, nagu õpetajad kaupmehed j. n. e. Postiteenistuse alal oma huvide kaitseks on nemad ühinenud

12. Saksa postiaagentide üleriiklisse ühingusse, kellel umbes 6000 liiget ja kes nädalas kord ilmuvat kutseajakirja „Der Postagent“ välja annab. Edasi oleks veel nimetada

13. Saksa telegraafiteenijate keskühing,

kes moodustus 1925. a. Saksa sideliidust väljaastunud osast. Ühing tahab organiseerida eriti telegraafi-töölisi. Liikmeid on 3000 ümber.

Kindlat pinda ei näi see ühing olevat võitnud. Kavatses üleriiklise Saksa posti-telegraafi-ametnikkude ühinguga liituda.

Lõpuks võiks veel tähendada

14. Saksamaa posti rahvuslik ametühisusest.

Tema on omale eriliseks ülesandeks teinud:

- a) kõrvaldada rahvusvahelist ilmavaadet
- b) hävitada sotsialismi. Teda võib läbi ja läbi fashistlikeks organisatsiooniks nimetada. Postiteenijate seas ei ole ta pinda suutnud võita, etendab täiesti tähisuseta osa.

Saksa postiteenijate organisatsiooni elu on seega, nagu näeme, tõeliselt killustunud. On tehtud katsed organisatsioonide koondamiseks. Tähtlepanu väärivam

samm selles sihis tehti 1921. a. posti-telegraafi-ametnikkude riiklise ametühisuse asutamise, kuhu astusid sisse enam jagu postiametnikkude ühinguid ja kelle liigete arv ulatas 255.000.

Sattudes opositsiooni raudteelaste streigi pärast, astus Saksa üleriikline posti-telegraafi ametnikkude ühing p. t. am. riiklisest ametühisusest välja, kes sellega oma tegevuse ka lõpetas.

Teatava, siiski kaaluvama tähtsusega, postipersonali koonduse moodustab postiministeeriumi juures asuv ametnikkude komitee, milles suuremate postiorganisatsioonide juhid esitatud on. Novembris 1926 läksid valimistele I osa all etteõudud organisatsioonid (väljaarv. üleriikline keskmiste ametnikkude ühing) ühise nimekirjaga. Teises nimekirjas olid esitatud vabaametühisuslised üldised Saksa postiteenijate ühised (II osa all tähendatud). Mõlemate voolude tugevuse vahekorrad Saksa postiteenijaskonnas (tööliseteta ja vabapalgalisteta) selguvad valimiste tulemustest. Nõnda sai I nimekirja 17 kohta, teine ainult ühe.

Millise arenemissuuna Saksa postiteenijate organisatsiooni elu võtta saab, ripub ära Saksamaa ajanduslike ja poliitilise olukordade kujunemisest. Need olukorrad saavad tooniandjaks kõigi Saksa postiteenijate ametühisusliste organisatsioonide ühtekoondumises.

Läti postiteenijate palgad.

Läti posti-telegraafi-telefoniteenijate praegune palgareedel jaguneb 20 astmeks ja on järgmine:

1 aste	600 latti (kuus)	11 aste	130 latti (kuus)
2 "	540 " "	12 "	112 " "
3 "	480 " "	13 "	102 " "
4 "	400 " "	14 "	94 " "
5 "	340 " "	15 "	87 " "
6 "	300 " "	16 "	80 " "
7 "	260 " "	17 "	74 " "
8 "	210 " "	18 "	69 " "
9 "	180 " "	19 "	64 " "
10 "	150 " "	20 "	60 " "

Ligikaudse ettekujutuse saamiseks teenijate astmeisse kuuluvuses sellel palgaredelel tähendan, et Riia postkontori ja telefonikontori ülem kuulub 6. astmesse, Riia telegraafikontori ja Liibavi postkontori ülem 7. astmesse, ametnikud on 15–9, kirjakandjad 19–16, ja telegrammikandjad 20–17 astmes.

Peale ülemaltähendatud palga maksetakse veel korteriraha 15% kuupalgast ja perekonnaabiraha naise ja iga lapse pealt (muidugi teatava wanaduseni), mille alam-

määr 8 ja ülemmäär 24 latti kuus, oleneb palgaastmetest. Iga kolmeaastase teenistuse järele, kui astmetes kõrgendust pole saadud, lisatakse palgale juure 5%. Peale selle on veel 13-da kuu palk, millest pool Jõuluks, pool Lihavõtteks välja maksetakse. Möödunud aasta Jõuluks said lisa ainult alamad astmed (9–20 aste), ja ühetasa 60 latti. Kirja ja telegrammikandjatel on ka veel prii riidevarustus. Frenst (?) 2 aastaks, püksid ja müts 1 aastaks ja palit 3 aastaks.

Et Läti posti t. t. teenijate majanduslist olukorda meie omaga võiks võrrelda, toon siin ka mõnede tähtsamate elutarbeainete hinnad. Nii maksis 1926. aasta lõpul Riias: leib 12 sentiimi (1 latt 100 sant.) nael, sai 26–36 s., kartul 4 s., või 110–160 s., sealih 65–80 s., piim 26 s. liiter, ülikond 80–200 latti, sama palju ka palit, saapad 16–25 latti. Korterite hinnad on väga mitmesugused, ühe toa eest võetakse 16–100 latti kuus.

—kerl.

Veel Ameerika postiteenijate olukorrast.

Möödunud aasta „Side“ 8. numbris ilmus ülevaade või kirjeldus Ameerika Ühisriikide postiteenijate elust-olust. Sellele liiks margin siin mõned tarbeainete hinnad, mis teatatud kellegi ametiwenna poolt ühes 100.000 elanikuga linnas (Fort-Wayne, Indiana osariik). Muidugi on need seal kohapealsed hinnad ja nende järele ei wõi üldiselt otsustada sarnase suure maa kohta.

Leib, sai 10–12 centi nael, (nael on 445 gr., nii siis 45 grammi suurem meie naelast), wõi 50–60 centi, sealihha umbes sama palju, kartulid 2 dollarit bushel, (meie raha järele umbes 24–25 marka toop), piim 15 centi liiter, ülikond 35–50 dollarit,

samapalju ka palit, saapad 5–10 d., üür 30–80 d. kuus. Peale selle mitmesugused maksud 150–200 dollarit aastas.

Palgad algavad, nagu ülemaltähendatud numbris teatatud, 1700 dollarist aastas, nii ametnikkudel kui kirjakandjatel ja tõusevad iga aasta 100 dollari võrra kuni 2100 dollarini. Peale selle on miskisugused vanemad või eriametnikud, kellede palk tõuseb 2300 dollarini aastas. Kõrgemate ametnikkude palk ei ole täpselt teada, kuid arvatagi on ta suurem eriametniku palgast, kuid igal juhusel mitte niisugusel ebaõiglasel määral kui meil. —kerl.

Laevameeste laste õppeasutused Hollandis.

(I. T. F-i bülett. N1–1927.)

Sundusliku kooliõppuse teostamine on Hollandis rannasõidu laevurite laste juures seotud teatud raskustega. Vanemad ei peatu kauaks ühel paigal, mis nende elukutsest tingitud. Majanduslik olukord ei luba kõigile lapsi kooliskäimise eesmärgil mandrile jätta, ja see all kannatab mõistagi õppus. Sellest pahest on riik ja selikond aru saanud ja püüavad seda võimaluste piires kõrvaldada. Nii näiteks annab Hollandis valitsus laevuritele mitmesugusel kujul toetusi, et nende laste õppimisvõimalusi suurendada. Rotterdamis, Brielle'is ja Vreeswykis on vastavate ühingute poolt ellu kutsutud internaadid laevameeste laste jaoks. Seesuguste internaatide õppejõud saab tasu kooliseaduses ettenähtud tingimustel. Kõikidel juhustel kannab riik õppepersonali palgad ja annab peale selle veel toetusena iga kooliskäija lapse eest fl. 1,50 nädalas. Teised väljeminekud kaetakse vastavate ühingute ja nende vanemate poolt, kelle lapsed internaadis õppusel. Teiseks õppimisvõimaluste tõstmise abinõuks on n. n. õppekassade ellukutsumine. Neisse kassadesse maksab riik samuti iga õppuri eest fl. 1,50 nädalas. Need kassad annavad oma liikmetele teatud määral toetust, et neile kergendada kooliealisi lapsi maal elutsevatesse perekondadesse anda korraliku kooliskäimise otstarbel. Toetus fl. 1,50 lapse eest nädalas. maksetakse ka neile vanematele, kes annavad omad lapsed laevurite poolt asutatud kodudesse Duisburgis. Seega on võimaldatud neile lastele kooliskäimine selle linna koolides. Need loefletud abinõud ei ole siiski täiuslikud. Kogemused on näitanud, et korralik kooliõppus kindlustatud on ainult laevade setsukohtadel. Ja sellel põhjusel on tänapäeva püüded peaaesjalikult sellele juhitud, et õppust neis kohtades võimalikult paremini organiseerida. Mõningad linnad on sel eesmärgil iseäralikud kooliklassid asutanud

laevurite laste jaoks. Suured linnad, nagu Amsterdam ja Rotterdam on isegi kutsekoolide asutamisele üle läinud.

Laevurite laste algkool asutati Rotterdamis 1899. a. Ta 25 aastase juubeli puhul — 1924. a. — tehti kindlaks, et selles koolis ümarguselt 7.000 last õppetust saanud, keskmiselt 300 last aastas 1924. a. oli alamklassi sisse kirjutatud 478 last. Amsterdamis asutati laevurite laste algkool alles 1919. a. Senini anti laevurite lastele seal õpetust linna koolide juures, iseäralistes osakondades. 1925. a. viidi kool üle uude maija, mis sadamas asub ja ajakohaselt sisse seatud. Aasta kestel registreeritakse umbes 1000 koolitulist, kuid koolis on alalise vahetuse põhjusel alalisel kohal keskmiselt 100 last.

Laevakaptenite algatusel on haridusameti ja maakondade esitajatega välja tõstatatud kindlad õppe- ja tunnikavad. Õppekava on rajatud järgmistele põhimõtetele :

- 1) Kõik laevurite laste klassid ja koolid peavad, mis puutub õppekava teostamisse, õppekava nii läbi viima, et see üldise õppekavaga ühe terviku moodustab.
- 2) Õppurid jaotatakse 6. klassi. Käepärast olevatest õppejõududest ripub ära üksikuid klasse vajaduse korral ka ühendada.
- 3) Kooliõpilaste sissekirjutamisi peab toimima iga päev.
- 4) Paigutamine kõrgemasse klassi sünnib siis, kui õpilane vastava klassi õppeained edurikkalt läbi võtnud. Edasijõudmine klassides on tunnustatav kõikide riigi pinnal asuvate koolide poolt.
- 5) Koolivaheajad on tingitud vajadustest.

See on algkooli õppekava, kuid õpetust loodus-teaduses, laulmises ja joonistuses saab laevurite laste koolides ainult nendes klassides antud, missugustes

võrdlemisi järjekindlalt ühed ja samad lapsed õpivad. Peaõppeained oleks: lugemine, kirjutamine, arvestamine, Hollandi keel, ajalugu, maadeteadus, ja tütarlastele veel käsitöö. Kogu maa kõikides kooliklassi-

des tarvitatakse ühesuguseid raamatuid. Õppekava on nii mõõdetud, et ta kolme kooliaasta jooksul läbi võetud võib saada.

Välisteated.

Kanada riigiraudteede tegevusaruanne aja eest oktoober 1926–25.

	1926	1925	Juurekasv ehk kahanem		% tervikust	
			Summa	%	1926	1925
	Dollar	Dollar	Dollar			
Operatsioonide keskmine miiliarv	22.169,91	22.006,40	163,51	0,74	—	—
Raudteeoperatsioonide sissetulekud:						
Kaubavedu	22.088.838,00	21.704.281,00	+ 384.617,00	+ 1,77	80,18	79,87
Reisijad	2.889.579,00	3.008.404,00	— 118.825,00	— 3,85	10,49	11,07
Muud	2.572.265,00	2.463.136,00	+ 109.129,00	+ 4,43	9,33	9,06
Kokku	27.550.742,00	27.175.821,00	+ 374.921,00	+ 1,38	100,00	100,00
Raudteeoperatsioonide väljaminekud:						
Teede ja laode ülevalpidamiskulud	4.075.203,41	3.662.395,97	+ 412.807,44	+ 11,27	14,79	13,47
Parandus ja varustus materj. .	4.121.582,88	4.262.105,83	— 140.522,95	— 3,30	14,96	15,68
Vedu	557.974,59	553.524,74	+ 4.449,85	+ 0,80	2,03	2,04
Liikumine	9.775.001,54	9.831.323,93	— 56.322,39	— 0,57	35,48	36,18
Segaoperatsioonid	187.154,73	176.398,86	+ 10.755,87	+ 6,10	0,68	0,65
Üld oper.	628.831,73	657.990,22	— 29.158,50	— 4,43	2,28	2,42
Liikumine ln. Cr.	112.465,13	127.876,55	— 15.411,42	— 12,05	0,41	0,47
Kokku	19.233.283,74	19.015.863,00	+ 217.420,74	+ 1,14	69,81	69,97
Raudteeoperatsioonide puhassissetulek	8.317.458,26	8.159.958,00	+ 157.500,26	+ 1,93	30,19	30,03

Saksa raudteelaste ühing kasvamas. (I. T. F.)

Saksamaa raudteelaste ühingu oli 1926. a. lõpul 210,997 liiget, nende hulgas 47.033 ametnikku. 1925 a. võrreldes on liikmete arv ümarguselt 10.000 võrra suurenenud. Praegusel koondamisajajärgul on see rõõmustavaks ja julgustavaks nähtuseks.

Hollandi-India riigiraudteedel töõtingimisi parandatud. (I. T. F.)

1927. a. 30. jaanuarist astusid jõusse Hollandi-India riigiraudteedel uued, soodsamad määrused töö- ja puhkeaja, samuti ka ületunnitöö kohta. Muuseas määratakse töõaja ülemmäär kindlaks järgmiselt:

Vedurime-skonnal päevas 10 tundi, rongiteenijaskonnal 13 tundi, jaamapersonalil 12 tundi jaamades suure liikumisega ja 13 tundi teistel juhusel.

Nelja üksteisele järgneva nädala jooksul võib töõaja ülemmäär olla: 228 tundi veduripersonalil, 220 tundi rongipersonalil, 250 tundi rongipidurdajatel ja 240 tundi kõikidel teistel rongiteenijatel. Jaamapersonali töõaja maksimum liikumistihedates jaamades täh. aja jaoks on 240 tundi.

Soome sadamatöõlised. (I. T. F.)

Juba mõnd aega on Soome sadamatöõliste ühingu energiliselt tegutsemas, et palgakõrgendust läbi viia ja praegusele kindlusele olekule lõpp teha. Töõtati välja Soome ametiühisuste keskkliidu nõusolekul lepingukava, mis ettevõtjatele esitatakse.

Praegust tasu loetakse väga madalaks. Võrreldes 1914. a. elamiskulusid praegustega, on elukallidus 14 korda tõusnud, kuna aga sadamatöõliste palgad keskmiselt ainult 10 korda suurenenud.

Kokku on Soomes umbes 15.000 sadamatöölisi, kelledest $\frac{9}{10}$ puulaadimisega teguseb. Kuid nende töö ripub ära osalt ka hooajast. Nii näiteks on töövõimalused talvekuudel Abos ja Hangö's väikesed.

Sadamatöölise organisatsioon kasvab rahuloldavalt. 1926 a. oli sellel ühingul 4705 liiget, 1. oktoobril 5697 ja 1927 a. alguseks oli see arv tõusnud 6500 peale.

Kui ametiühisuse püüded tariifilepingu sõlmimises peaksid äparduma, kavatseda sadamatöölised avalikult välja astuda.

Palgakonflikt Ühisriikide lõuna-lääne raudteedel. (I. T. F.)

Möödunud aasta novembris võimaldati Ühisriikide lääne raudteedel rongipersonalile uue Railway Labor Acti (raudtee-teenistusseadus) põhjal palgakõrgendust $7\frac{1}{2}\%$ võrra. Selle seaduse alusel on palgavõlud alustanud ka lõuna-lääne raudteede rongiteenijaskond, nõudes palgakõrgenduse läbiviimist ka viimati mainitud raudteedel.

Mitmesugused teated.

Varia.

„Ühenduse“ s. a. 7. nrs. ilmus artikkel „Postivalitsuse halb nali oma teenijatega“, mille siin tervelt toome, et näitada oma lugejaskonnale, kuidas mõnes ametkonnas teenijate tervise eest hoolitsetakse.

„On ju avalik saladus, et meie postkontorite ruumid üldiselt külmad on, sest et neid vähe kõetakse. Ja vähe kõetakse neid sellepärast, et meil puude norm väiksem on kui Vene ajal; pealegi libiseb puudest, mis ametruumide kütteks määratud, tuntav osa ülemate korterite kütmiseks. Eriti täbar lugu on soojusega publiku ruumis, sest kuigi hommikul, enne välisuste avamist, „Reaumur“, mis kuhugi soojemasse kohta paigutatud, oma 13 ehk harva ka 14 pügalat näitab, langeb temperatuur selles ruumis, kui rahvas sisse ja välja käima hakkab, peagi 12° peale. Külma õhku aga, mis ukse kaudu sisse tungib, valgub põrandat mööda laiali ja paneb teenijate jalad külmetama ja ihu lõdisema.

Igaüks teab, kui ebamõnus on töötada niisuguses külmas ruumis. Sellepärast on ka arusaadav teenijate sapine meeleolu kontoris, kus ülem eriti ohtralt riigi puud oma kööki laseb kanda. Postivalitsuselt aga keegi selle pahe vastu abi otsima ei lähe, sest vaid siis sattuda kergesti sinna, „kuhu Makar vasikaid ei aja“.

Kui nüüd möödunud jõulude eel teenijad nii mõneski postkontoris külmade ilmade tõttu lõdisesid, saabus korruga kohadel postipeavalitsuse ringkiri, kus postivalitsus kurdab, et postkontorite ülemad ametiruumide liig kõvasti kütta lasevad, nii et isegi teenijate tervisele kahjulik. Sellepärast märgib postivalitsus selles ringkirjas ära pügalad nii Celsius'e kui Reaumuri soojamõõtjate järele, millest soojus postkontorite ruumides kõrgemale ei tohi tõusta. Operatsiooniruumide jaoks on see ülemäär $15,2^{\circ}$ R. ette nähtud.

Tõnu Ellermann.

Sündinud 1856. a. Koigis, Paide maakonnas. Raudteeteenistusse astus 1884. a. Kiltisi jaama töömehena, kust aasta pärast üle läks Aegviidu jaama roopaseadja kohale. Teenides seal 33 aastat, tuli üle Tallinna, kus ka praegu oma ametikohustusi täitmas. Seega on T. Ellermann'il 43-aastapikkune teenistusiga selja taga. Jätkugu tublil veteraanil jõudu ja püsivust veel kauaks ajaks.

Oh püha lihtsameelsust! Kas siis postivalitsus tõesti teenijaid nii nürimeelseks peab, et need aru ei saa, kuhu poole selle ringkirjaga tüüritakse?! Ei ole ju meist keegi kuulnud, et mõni postiteenija liig sooja ametiruumide pärast oma tervise oleks kaotanud. Kül teame aga, et nende teenijate seas suur protsent reumaatikuid on. Ja seda sellepärast, et postiasutuste ruume sedavõrd ei kõeta, kui see tarvilik oleks ruumidele, mida publik nii sagedasti tarvitab.

Hans Piibor

30 aastat raudteeteenistuses.

Hans Piibor sündis 2. juunil 1871. a. Lehtses. Raudteeteenistuses 1897. a. 1. jaanuarist. Esimene teenistuskohas — Aegviidus, remondilöödel. 1899. a. 15 märtsist kuni tänini teeninud vahetpidamata Tallinnas jaamaföötisena. Ega's H. Piibor'gi veel väsimust tunne. Veel paarkümmend aastat, ja siis võime temaga üheskoos ta 50-aastast teenistusjuubelit pühitseda.

Viimase asja kohta on aga postivalitsus täiesti ükskõikne ja, hoolimata, et mõne postkontori ruumide külmušt kohalikes ajalehis on hurjutatud, pole ta sugugi tarviliukuks arvanud kindlaks määrata neid pügalaid, millest postiasutuste ruumide temperatuur madalam ei tohi olla.“

P. t. t. kutseühisuse Haapsalu osakonna tegevusest.

Aasta peakoosolek peeti 25. veebr. s. a. Läänud aasta aruande kandis ette osakonna sekretär, mille järgi oli olnud:

Tulusid:

Eelmise aasta kassa ülejääk	Mk. 8415.—
Liikme- ja sisseastumismaks	„ 11460.50
	Kokku Mk. 19.875.—

Väljaminekuid:

Keskjuhatusale 50% liikmemaks	Mk. 6652.—
Kongressisaadikutele sõidukuludeks	„ 4800.—
Ajakirjade tellimiskuludeks	„ 800.—
Posti- ja muudeks kuludeks	„ 508.50
	Kokku Mk. 12.760.50

Ülejääk 1. jaanuar. 1927. a. Mk. 7.115.—

19.874.50

Aruanne võeti vastu ja otsustati ühel häälel kinnitada.

Järgnesid osakonna juhatus valimised, kus otsustati ühel häälel vanad juhatus liikmed tagasi valida, peale kauaaegse esimehe Mürsepp'a, kes end valida laskmas keeldub. Viimase asemele valitakse Hammelmann (montöör).

Osakonna juhatus jaotas omavahel kohad järgmiselt: esimees Leisberg, abi Nõupuu; sekretär Vahter, abi Hammelmann; kassapidaja Kulser, abi Simonson.

Tegevuskavasse võeti palgavõitluse jätkamine, eriti alampalgaliste palkade parandamise suunas. Et Haapsalu postkontori ruumid äärmiselt viletsad, siis kohustati ka selles küsimuses energilisemalt tegutsema hakata.

Kas peavalitsuse ülem ei ole küllalt erapooletu oma alluvate asutustega?

Läbirääkimiste all juhitakse kontoriülema tähelepanu teenijaskonna tarvis oleva joogivee nõu peale. Selleks on olemas pealt lahtine ämber, kuhu tolm ja mustus kergesti liigi pääseb, mis tervishoidliliselt väga kahlane ning teenijaskonnale hädaohtlik. Pealegi on ämber seestpoolt niivõrd paksu värviga värvitud, et see veele värvi maitse annab. Selle küsimuse kohta tähendab kontoriülem, et tema olla peavalitsuse ees vastava krediidi nõudmisega (millal?) esinenud, kuid vastatud eitavalt. Tehnilise personali poolt tähendatakse, et neile küll sarnaseid asju keelatud ei ole, vaja ainult nõuda. Sellele vastas kontoriülem, et siin eelistab peavalitsuse ülem, kui oma mees, enam tehnilist personali ja ei ole küllalt erapooletu sarnaseis asjus. Kas on see tõesti nii?

Omapärane töölihtsustamine postiametkonnas.

Posti peavalitsuse ringkirjaga 11/II. s. a. nr. k/347 muudeti ära senine postiametkonna tähtitud saadetiste edasisaatmise kord. Nagu ringkirjas öeldud, on uus kord maksuma pandud töölihtsustamise otstarbel. Senini saadeti postiametkonna tähtitud saadeti edasi lauajuhendi numbri all, ilma tähtisaadetiste sisendusregistrist läbi kandmata saatekaartis lühendatult ära märkides saadetise liiki „am“ — ametline, missugune kord, välja arvatud vast ainult linna kontorid, oli küllalt astarbekohane ja võimaldas saadetiste ärasaamise jälgimist. Uue korra järgi tulevad ka postiametkonna tähtitud saadetised sisse kanda tähtsaadete sisendusregistrisse, neid postile andes selleks otstarbeks sisseseatud postiraamatu järgi ehk allkirja vastu lauajuhendis. Saadeti lauajuhendi järgi ära andes vastavalt maksmapandud korraldusele, ei saa nende ärasaamist jälgida, olgugi, et sisendusregistrist ära märgitud saab, et saadeti oli „posti“, kuid see ei selgita saadetise sisu. Parafamatult tuleb sisse seada postiraamat, mille pidamine tüki tööd juurde toob — tõesti omapärane töölihtsustamine! El.

Arusaamatused telefoni agentuuridele eratasu arvestamisega.

Posti peavalitsuse poolt 12./II. s. a. ringkirja-juhise Nr. T/348 juures asutustele saadetud teedeministri määruse põhjal makstakse telefoni agentuuri juhatajatele nüüdsest peale väljaspool agentuuri lahtioleku aega antud kohalikkude, tulnud, läinud ja läbivenevate kõnede pealt eratasu. Olgugi, et sellekohane korraldus kohapealsetele asutustele alles 15. veebruaril ringkirja saamisega teatavaks sai, on see maksuma pandud tagant järgi, alates 1. veebruarist s. a., mida võimata läbi viia.

Määruse juure kuuluvas peavalitsuse ringkirjas eratasu jaotamise kohta räägitakse ainult agentuuri abonentidelt sissenõutud eramaksu jaotamisest, kuna tulnud ja läbivenevate kõnede pealt eratasu arvestamisest midagi ei ole öeldud, siis on selles asjas asutused lahkarvamisel. Näiteks võtab Pärnu keskjaam alates 16-st veebruarist oma abonentidelt agentuuride abonentidega peetud kõnede pealt väljaspool agentuuri lahtioleku aega ka eratasu, kuna aga Haapsalu keskjaam ei võta. Samasugune arusaamatus on ka teistes keskjaamades, mis tingitud peavalitsuse puudulikust ringkirjast. Elge.

Interligilo

lugejaid, kes lehe tellimise eest eelneva aasta eest veel ära saanud ei ole, palutakse see võimalikult kohe ära saata. Tellimise hind on 3 Schveitsi franki. Saata tuleb kas llepto pealaekurile (Hans Obrist, Brückfeldstrasse 23, Bern, Helveetsia) ehk otsekohe lehe peatoimetajale (Pierre Filliâtre, 54, rue Custine, Paris 18). Lehetellijad loetakse ühtlasi ka llepto liikmeiks.

Teadmiseks Keskliitu kuuluvatele organisatsioonidele ja nende allüksustele.

Praegu on pea kõikidel organisatsioonidel kokkuseadmisel 1927 a. ja 1927/1928 a. tulue-kulude eelarved. Keskliidu juhatus peab tarvilikuks veel kord organisatsioonide tähelepanu juhtida Keskliidu häälekandja „SIDE“ toetamise kohta vastuvõetud saadikutekogu otsusele 22. jaanuarist s. a.

„Saadikutekogu, tunnistades praegusel palgavõitluse ajajärgul oma iseseisva ajakirja erilist tähtsust ja vajadust, konstateerib, et ajakiri ainult siis võimsalt ja tagajärjerikkalt riigi- ja omaval. teenijate huvisid suudab kaitsta, kui ta väljaandmine on kindlustatud aineliselt. Ainelise kindlustuse tagab ajakirjale aga ainult lai ja

Johannes Veerman

31. aastat raudteefeenistuses.

J. Veerman sündis 1868. a. Raplas, Harju maakonnas. Raudteefeenistusse astus 1896. a. 1. okt. rongihaakija kohale Tallinna jaama, kus samas ametis tänini kohusetruult teenib.

arvurikas lugejate ringkond, ja sellepärast on iga organiseeritud r.- ja omaval. teenija kohus oma häälekandjat tellimise ja igal võimalusel ka kaastööga toetada. Kuni suurema lugejate pere loomiseni, mis aega võtab, tuleb aga käesoleval aastal tingimata kõigil Keskliitu kuuluvatel organisatsioonidel Keskliidu häälekanda „SIDE“ toetuseks 1927 a. eelarvesse võtta tarvilikud summad eelarve korras.“

Kirjavastused.

Fox. Tartus. Sõiduhind Austraaliasse on järgmine:

Inglise laevadel:

Londonist—Sidneysse	67.266	Eesti marka
Tallinnast—Londoni	12.100	„ „
Maandumisraha	72.720	„ „

Kokku: 152.086 Eesti marka.

Prantsuse laevadel:

Marseilles'ist—Sidneysse	48.750	Eesti marka
Tallinnast—Marseillesi	9.475	„ „
Maandumisraha	72.720	„ „

Kokku: 130.945 Eesti marka.

Austraalias ei kindlusta valitsus teenistuse saamist, vaid igaüks on sunnitud seda ise otsima. Sisserändajatel on võimalus seal tööd leida kõigerohkem põllutööde alal. Põllutöölise algpalk (minimaalne) on 2 naela nädalas ühes prii ülespidamisega. Kuus, ilma ülespidamiseta, 40—45 naela.

IGA RIIGI- JA OMAVALITSUSTEENIJA
PÜHAIM KOHUS

on oma häälekandjat „SIDET” kaastöö ja tellimise-
misega toetada.

Ajakiri Side on ainuke Eestis,
mis kaitseb riigi- ja omavalitsusteenijate huvisid ja võitleb
nende parema käekäigu eest.

Kesklubi einelaud

Mundi tän. 3.

Maitsevad toidud, eriti letil. Soojad toidud hommiku kella 10–1 õõseni. Lõunad kella 1–5; soovi peale kaardi järgi köögist igal ajal. Teisipäevadel ja neljapäevadel järjekindlalt muusikaõhtud segaettekannetega ja tantsuga. Algus õhtul kell 9, lõpp kell 3 homm.

TRÜKIKODA
DEVIS ja MAGNUS

Tallinnas, Lai tän. 38
Telefon 18-16.

Igasuguste **trükitööde** valmistamine asutustele, äridele ja tööstusettevõtetele. Ajakirjade, broschüüride ja raamatute trükkimine.

Reklaam-, sildi- ja maaldri- tööstus

Äri- ja reklaam-sildid, igasugused sisemised ja välimised maaldri-tööd. Akende klaasimine, igasugu mööblite, automobiilide ja jalgrataste lakeerimine.

Vastutav toimetaja A. MICHELSON.

Väljaandja: EESTI RAUDTEELASTE KESKÜHING.

A. Devis'e ja J. Magnus'e trükikoda, Tallinnas.